

FOTBOLLSJOURNALISTIK I SVENSKA OCH ENGELSKA DAGSTIDNINGAR

Jarmo Hänninen

Magisteravhandling i svenska
Jyväskylä universitet
Institutionen för språk
Vårterminen 2013

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Jarmo Hänninen	
Otsake: Fotbollsjournalistik i svenska och engelska dagstidningar	
Aine: ruotsin kieli	Pro gradu -tutkielma (+ sivugradu englannin kielessä)
Vuosi: 2013	Sivumäärä: 101
<p>Pro gradu -tutkielman tarkoituksena on selvittää, kuinka jalkapalloartikkelit eroavat sisällöllisesti toisistaan ruotsalaisissa ja englantilaisissa päivälehdissä, sekä kumman maan jalkapallojournalismi on korkeatasoisempaa. Tason mittauksessa olen käyttänyt apuna niin aiempia urheilujournalismin alan tutkimuksia kuin omia käsityksiäni ja kokemuksiani korkeatasoisesta jalkapallojournalismista. Tutkimusmateriaalini koostuu kummankin maan kahden suuren päivälehdessä artikkelista koskien karsintaotteluita vuoden 2012 jalkapallon EM-kisoihin. Materiaalin järjestyksessä käytin metodina Tuomen ja Sarajärven (2009) mallia deduktiivisesta sisällönanalyysistä.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että maiden jalkapalloartikkelit eroavat toisistaan sisällöllisesti yllättävän vähän: suuria eroja löytyi vain muutamasta kategoriasta. Ruotsalaisissa lehdissä oli mm. enemmän kritiikkiä kun taas englantilaisissa lehdissä käytettiin enemmän pelaajien ja valmentajien haastatteluja. Sen sijaan laadulliset erot olivat huomattavampia: englantilaissa lehdissä kirjoittaminen oli kauttaaltaan paljon yksityiskohtaisempaa sekä analysoivampaa. Englantilaisten jalkapallotoimittajien artikkeleista huokui asiantuntemus, kun he ottivat säännöllisesti kantaa joukkueen pelitapaan. Sen sijaan ruotsalaiset toimittajat keskittyivät lähinnä kommentoimaan joko pelaajien yksittäisiä suorituksia kentällä tai valmentajan pelaajavalintoja. Ruotsalainen jalkapallojournalismi puolestaan vei voiton mm. puolueettomuudessa ja asiallisuudessa. Lisäksi ruotsalaiset hyödynsivät haastatteluissaan asiantuntijoita monipuolisemmin.</p> <p>Molempien maiden lehdissä keskityttiin pääosin vain oman maan maajoukkueeseen. Vastustajan peliä käsiteltiin hyvin vähän, riippumatta ottelun tapahtumista tai lopputuloksesta. Lisäksi molemmissa maissa korostui tähtikultti – valtaosa haastatteluista ja pelaaja-analyyseista koski Zlatan Ibrahimovicia ja Wayne Rooneya. Englannissa tämä näkyi myös valmentajapuolella: päävalmentaja Fabio Capello arvostettiin todella korkealle.</p>	
Avainsanat: fotboll, sportjournalistik, innehållsanalys	
Säilytyspaikka: Kielten laitos	
Muita tietoja:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	9
2	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	11
2.1	Centrala begrepp	11
2.2	Förhållandet mellan sport och medier	12
2.2.1	Sport i de traditionella medierna	12
2.2.2	Sport på Internet	13
2.3	Sportjournalistikens särdrag	14
2.3.1	Låg status	15
2.3.2	Traditionellt	15
2.3.3	Brist på kritik	16
2.3.4	Ensidigt	18
2.3.5	Stjärnkulten	19
2.3.6	Nationalistiskt	20
2.3.7	Underhållande	21
2.4	Kompetent sportjournalistik	22
2.5	Sportjournalistik i England	24
2.6	Sportjournalistik i Sverige	25
2.7	Fotboll	26
2.7.1	Fotboll i England	26
2.7.2	Fotboll i Sverige	27
3	MATERIAL OCH METOD	30
3.1	Forskningsfrågor	30
3.2	Material	31
3.3	Metod	32
4	RESULTAT	36
4.1	Huvudkategorier	36
4.2	Underkategorier	41

4.2.1	Prestation	42
4.2.1.1	Neutralt reportage.....	43
4.2.1.2	Underhållning.....	44
4.2.2	Karriär.....	45
4.2.2.1	Historia.....	45
4.2.2.2	Framtid.....	47
4.2.3	Egenskaper.....	48
4.2.3.1	Egenskaper av spelare.....	48
4.2.3.2	Egenskaper av laget.....	50
4.2.3.3	Egenskaper av tränare.....	52
4.2.4	Känslor.....	53
4.2.4.1	Känslor hos spelare.....	53
4.2.4.2	Känslor hos tränare.....	54
4.2.5	Intervjuer	56
4.2.5.1	Kommentarer av spelare.....	56
4.2.5.2	Kommentarer av tränare.....	59
4.2.5.3	Andra kommentarer.....	62
4.2.6	Matchanalys.....	63
4.2.7	Kritik.....	67
4.2.7.1	Kritik mot en spelare.....	67
4.2.7.2	Kritik mot laget.....	69
4.2.7.3	Kritik mot tränaren.....	72
4.2.7.4	Kritik mot domaren.....	74
4.2.7.5	Kritik mot medier.....	75
4.2.8	Motståndare	77
4.2.9	Annat	80
4.2.9.1	Fotbollsrelaterat.....	80

4.2.9.2	Icke-fotbollsrelaterat.....	81
5	DISKUSSION	83
5.1	Intervjuer	83
5.2	Matchreportage	84
5.3	Matchanalys	85
5.4	Kritik	86
5.5	Rapportering om motståndaren.....	89
5.6	Icke-matchrelaterade meningar.....	90
6	AVSLUTNING	93
	LITTERATUR.....	96

1 INLEDNING

Sporten är vid sidan av inrikesnyheterna den största avdelningen i tidningarna. (Vestergård 1992: 19) Emellertid är sportjournalistik ett ämne som har undersökts relativt lite i förhållande till kvantiteten av material som finns. Intresset för undersökning har ökat lite grann på senaste tiden, men situationen har inte förändrats anmärkningsvärt. Pänkäläinen (1998a: 29) konstaterar att undersökningarna av sportjournalistik huvudsakligen har varit examensarbeten: ämnesområdet har inte intresserat riktiga forskare.

Sporten är också ett ämne som alla kanske inte vill erkänna att de är intresserade av (Vestergård 1992: 71). Jag anser att orsaken till detta kan vara att sportjournalistiken inte har den bästa renommé inom journalistiken, beroende av dess underhållande natur. Vestergård (1992:71) poängterar att det också kan vara en orsak till att sportjournalistiken har klarat sig undan en närmare granskning och sällan har jämförts med annan journalistik. Virtapohja (1998:65) anser emellertid att sportjournalistik är ett viktigt delområde inom journalistik eftersom den intresserar så många. Att titta på idrott är ett trevligt sätt att fylla vår fritid och det ger oss lätta samtalsämnen. Sportjournalistiska produkter, såsom TV-sändningar av olympiska spelen, kan också påverka folkets dygnsrytm och tidpunkt för lov.

Under de senaste åren har jag blivit bekant med sportjournalistik i både England och Sverige. För mig har det känts som att sportartiklarna är mer sakkunniga och kritiska i England än i Sverige. Med denna undersökning vill jag ta reda på om min hypotes stämmer. När de tidigare undersökningarna av sportjournalistik i Finland huvudsakligen har behandlat ämnet generellt ska jag koncentrera mig bara på en gren i min undersökning. Jag bestämde mig för att undersöka artiklar om fotboll eftersom den är den populäraste sporten i båda länderna. Vidare har jag koncentrerat mig bara på artiklar om engelska fotbollslandslaget i *The Times* och *The Daily Telegraph* och svenska fotbollslandslaget i *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet*. Jag har begränsat min undersökning till kvalspelet till Europamästerskapet i fotboll 2012 där Sverige och England hade liknande framgång. Jag anser att de opartiska utgångspunkterna gör undersökningen lättare och mer pålitlig. De undersökta objekten är så lika som upplägget överhuvudtaget möjliggör.

Fotbollsjournalistik har undersökts i Finland ganska litet och därtill har examensarbetena oftast granskat sportspråket i stället för innehållet i artiklarna. På grund av detta är min undersökning viktig i sportjournalistikens fält. Syftet med den här avhandlingen är att undersöka hur innehållet i fotbollsartiklarna skiljer sig från varandra i Sverige och England, och därigenom ta reda på om den engelska fotbollsjournalistiken är mer kompetent än den svenska. Metoden som jag ska använda i undersökningen är innehållsanalys. Med hjälp av innehållsanalys ska jag kategorisera materialet och efter det granskar jag de kvantitativa och kvalitativa skillnaderna mellan de svenska och de engelska fotbollsartiklarna. I definitionen av kompetent fotbollsjournalistik har jag använt både tidigare undersökningar och mina egna uppfattningar om ämnet.

2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta kapitel redogör jag för de teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för undersökningen. Först definieras några centrala begrepp i avsnitt 2.1 och sedan ska jag diskutera förhållandet mellan sport och medier i avsnitt 2.2. Vidare presenteras sportjournalistikens särdrag i avsnitt 2.3 och jag försöker definiera kompetent sportjournalistik i avsnitt 2.4. Efter det ska jag berätta om historien av den engelska och den svenska sportjournalistiken i avsnitt 2.5 och 2.6. Slutligen handlar avsnitt 2.7 om fotboll i England och i Sverige.

2.1 Centrala begrepp

Sport ska förstås som en synonym till *idrott*. Vestergård (1992: 13) anser att sport är mer tävlingsbetonad än idrott, men skillnaden är liten. Enligt Svensk Ordbok (1986) betyder *idrott* 'ansträngande kroppsövningar avsedda att öka kroppens prestationsförmåga', medan *sport* är en 'verksamhet med syfte att träna och anstränga kroppen'.

Journalistik är ett delområde av masskommunikation som har en kontakt till begreppet *informering*. Enligt Hemánus (1990: 13-14) består journalistik av producering av faktabaserat budskap och den förutsätter tekniska massmedier, såsom television, radio eller tidning. *Sportjournalistik* är en genre inom journalistik, liksom politisk eller ekonomisk journalistik (Virtapohja 1998: 63). Enligt Hemánus (1983: 43) är sportjournalistik ett system som producerar information och åsikter om sport. Sportjournalistik tjänar mottagaren på tre sätt: genom att förmedla information, erbjuda upplevelser och forma allmänna åsikter. Pänkäläinen (1991: 14) konstaterar att termen *journalistik* förutsätter att fenomenet är aktuellt och anknyter till medier, och förleden berättar att objektet är *sport*.

2.2 Förhållandet mellan sport och medier

Man beskriver förhållandet mellan sport och medier ofta som ett lyckligt äktenskap. Rowe (1999: 32) sätter sig emot uttalandet och påpekar att sportvärlden och medier kontinuerligt har grälat om pengar och rättigheter. Därtill finns det spänningar, maktspel, förhandlingar, kompromisser och hemligheter, såsom i varje långvarigt förhållande.

Man delar ofta medier i två kategorier. När man använder termen *traditionella medier*, täcker det i praktiken tre källor för sportreportage: TV, radio och tidning (Allan 1999: 25). Jag ska granska dessa medier närmare i avsnitt 2.2.1. Däremot är begreppet *nya medier* mer komplicerat. I talspråk förstås nya medier oftast betyda bara Internet, men i verkligheten täcker de också andra digitala och interaktiva medier, t.ex. mobiltelefon (Rowe 1999: 167; Gane & Beer 2010: 1). I avsnitt 2.2.2 ska jag ändå koncentrera mig bara på Internet som har haft en mycket betydande roll i sportjournalistikens utveckling.

2.2.1 Sport i de traditionella medierna

Brookes (2002: 1) konstaterar att sport har en alltmer betydande roll i medierna och att förhållandet mellan sporten och medier är symbiotiskt beroende av finansieringen och intresset mot varandra. Närvaron av medierna är ett livsvillkor för professionell sport och sportevenemang vilket gör att det är ett försäljningsargument för medier (Laine 2011: 44).

Medier formar också sporten ännu mer. Orsaken till detta är att behovet av sponsorer och reklam blir större hela tiden. Modern sport har ju kritiserats för pengarnas stora roll. Rädslan är att de traditionella supportrarna försvinner. (Brookes 2002: 3-4) Enligt Boyle (2006a: 3) har sporten också blivit mer och mer global. Fusionen av sport och medier har hjälpt stora evenemang (t.ex. OS, VM i fotboll) att utvecklas och förändras.

Radion hade en stor inverkan på sporten i början av 1900-talet. På 1930-talet fick många sportgrenar ersättningar för radioavtal. Radion påverkade mycket tidningarnas

sportjournalistik, dess språk och behandlingssätt. Vikten av snabbhet blev framhävd, men tidningarna kunde inte besvara radios suveränitet på detta område. Följaktligen blev det naturligt för tidningsjournalister att koncentrera sig mer på bakgrundsinformation. Televisionens genombrott bara framhävde detta senare. Genom televisionen steg också imagen av sporten och journalisterna måste berätta mer om sportgrenar. (Virtapohja 1998: 114-115)

Regelförändringar i sportgrenar berättar hur medier, speciellt television, har påverkat sportvärlden. Publiken vill se tävlingsidrott man mot man. I synnerhet televisionen har bidragit till att lagsporterna fått en framskjuten position i medier. Närbilder, slow motion och repris av enskilda topprestationer är en orsak till lagsporternas popularitet i TV. (Virtapohja 1998: 115) T.ex. fotboll och ishockey där det händer mycket och även en tittare som inte är insatt i regelverket kan underhållas av farten och händelserna på planen. Däremot har individuporter där det inte händer så mycket och tempot är långsammare haft svårigheter. Vidare, om sporten också har komplicerade regler (t.ex. brottning) kan publiken, och därigenom också tv-bolag och olympiska kommittén tappa intresse. T.ex. skidåkning har reagerat genom att ha masstartar i programmet där publiken kan se tävlingsidrott man mot man.

Enligt Brookes (2002: 44) har det alltid varit unga män som följer sport mest. Virtapohja (1998: 116) konstaterar att televisionen också har ökat intresset för damidrotten vilket för sin del har förorsakat att kvinnor nuförtiden är mer intresserade av sport än förr. Å andra sidan har damidrottarna med sina åtsittande och avslöjande sportkläder lockat också ännu mer manliga åskådare.

2.2.2 Sport på Internet

Nuförtiden erbjuder Internet gränslösa möjligheter för sportfans. Tack vare Internet kan man vara informerad av de nyaste nyheterna snabbare än någonsin förr. Därutöver har de flesta toppidrottare personliga hemsidor på Internet där de kan kommunicera direkt med fans. Det

vore dock fel att påstå att Internet har förorsakat en revolutionerande förändring i förhållandet mellan sport och medier. Internet kommer inte att ersätta de traditionella medierna (TV, radio, tidningar) inom den närmaste framtiden. (Brookes 2002: 45; Lefever 2012: 7)

På tidningarnas sportsidor finns det en ofantlig mängd detaljerad information om aspekterna som kan påverka prestationen t.ex. i lagsporter – spelarens rörelse, skador, spelartrupper, taktiker osv. Internet erbjuder detsamma, men snabbare. På Internet kan de mest ivriga fans gå igenom de nyaste nyheter just före matchen och läsa färsk matchrapporter genast efter matchen. Tidigare var det inte möjligt för fans att läsa relevant information om mindre lag eller mindre sporter men Internet har erbjudit en chans för det också. (Brookes 2002: 43, 46; Lefever 2012: 7-8)

Internet har haft en stor verkan på brådskan hos sportjournalister. Matchrapporterna måste skrivas mycket snabbt, och journalisten måste också anpassa sitt skrivande till en enorm publik som har sett samma match i ett känslösvall. Allt vad som journalisten skriver, oräknad från solklara fakta, är riskabel. Därför krävs det alltid mod att analysera matchen och kritisera spelarna. En enskild ”fel” åsikt kan orsaka att tidningen förlorar en läsare. (Rowe 1999: 107) Jag har också märkt att sportjournalistik är under mycket grundlig granskning numera. Tidigare kritiserades sportjournalister i kaffebordet – nu är kritiken på Internet där alla kan se kommentarerna.

2.3 Sportjournalistikens särdrag

Trots att sportjournalistik inte har undersökts väldigt mycket i förhållande till kvantiteten av det material som finns har man ändå forskat i ämnet så pass att det finns olika särdrag som beskriver sportjournalistik. I detta avsnitt har jag valt de mest betecknande.

2.3.1 Låg status

I sportjournalistiken är det centralt att rapportera om trevliga sportnyheter (Virtapohja 1998: 63). Rantamäki (2009: 119) anser att ordet *trevlig* är en av de tydligaste egenskaper som skiljer sportjournalistiken från annan journalistik. Grundidén med idrott och sport är att det är trevligt eller roligt vilket också syns i journalistiken som behandlar dessa teman. Koljonen (2000: 4) hävdar att därför borde man placera sportjournalistiken mellan faktabaserad journalistik och underhållning. Just underhållandet är en egenskap som har påverkat negativt sportjournalistikens trovärdighet. Enligt Brookes (2002: 19) är sportjournalistiken ofta uppfattad som ett mindre betydelsefullt område i nyhetsorganisationer och universitet i jämförelse med t.ex. den politiska journalistiken. Rowe (1999:36) konstaterar att sportjournalisterna läser mycket men undras litet.

Det finns dock andra synpunkter om sportjournalistikens betydelsefullhet. Enligt Vestergård (1992:51) uppskattas sportjournalistiken relativt högt inom journalistikens fält. Han fann att majoriteten av läsarna anser att sporttexterna har samma kvalitet som andra delar i tidningarna. Boyle (2006b: 12) konstaterar att sportjournalistik ofta har fått dålig publicitet men han anser emellertid att sportjournalistiken har förändrats under de senaste åren: tidningarna har utökat omfattningen av sporten. Boyle hävdar att sportjournalistiken har blivit en viktig del av identiteten t.ex. i de engelska dagstidningarna. Dock påverkar pengarnas roll här också: sporten har också blivit ett viktigt försäljningsargument för tidningarna, speciellt för kvällstidningarna.

2.3.2 Traditionell

Pänkäläinen (1998a) har samlat ihop undersökningar om sportjournalistik ger också sin egen tolkning om ämnet. Trots att hans undersökning gäller finsk sportjournalistik anser jag att den också beskriver global sportjournalistik mycket bra. Enligt Pänkäläinen (1998a: 32-33) har sportjournalistiken alltid varit väldigt traditionell. Dess uppgift är först och främst att beskriva prestationer. Den största orsaken till detta är att sport är konkret aktion som kan

observeras. Sportjournalistiken har anklagats för att vara för schematisk men Pänkäläinen (1998a: 6) konstaterar att sport i sig själv är schematisk och därför tycks journalistiken alltid följa samma modell. Enligt Virtapohja (1998: 28) har den rituella naturen av sport med sina reguljära serieomgångar också gjort följandet av sportnyheter rituellt. Vanan att öppna morgontidningen eller text-tv:n för att kolla resultaten är en rituell aktivitet som skapar en känsla av trygghet. Det berättar att världen har förblivit oförändrad. Samma tema gäller också andra slags journalistik; bara enskilda olyckor kan skaka denna trygghetskänsla. Virtapohja (1998:29) konstaterar att bänkidrottare oftast har samma rituella förberedelser som idrottarna. Vi vill se våra favoriter att värma upp och koncentrera sig på prestationen. Ritualen gör den kommande prestationen viktig och värd att se.

2.3.3 Brist på kritik

Vestergård (1992) undersökte vilka krav tidningsläsare har på texter på sportsidorna. Han intervjuade en sakkunnig grupp som garanterat följer sport i finska medierna. Vestergård (1992: 50) fann att läsarna uppskattade innehållslig korrekthet högst, vilket också realiseras bra enligt de intervjuade. Kravet på kritiskhet kom däremot långt ner på listan. De få som uppskattade kritiskhet ansåg att den uppfylls mycket dåligt i sportartiklarna. Detta understöds av Boyle (2006b: 15) som menar att många sportjournalister inte vågar skriva ärligt eftersom de är rädda för att skada sin karriär.

Sportjournalistiken har anklagats för att vara kritiklös i många sammanhang. Pänkäläinen (1998a: 161) konstaterar att om journalistiken var ett varuhus skulle sportjournalistiken vara "leksaksavdelningen" (se också Rowe 1999:36). Han anser att det beror på att sportjournalister står för nära idrottare och inte ser sporten ur nya synvinklar. Rowe (1999: 5) anser att sportjournalister har svårigheter att vara professionella eftersom publiken vill att de är objektiva samtidigt som de har ett nära förhållande med idrottare och publiken. Den spänning som skapas som konsekvens av denna förväntan kan ha en betydande verkan på innehållet i artiklarna och förorsaka stridigheter mellan olika grenar.

Kritiken om sportjournalistikens brist på kritik har presenterats t.ex. i artiklar i facktidsskrift och i lärdomsprov. Laine (2011: 235) poängterar att man inte gärna talar om negativa fenomen i sportjournalistik. Han anser också att förhållanden mellan journalisten och idrottaren är för nära. Då är det naturligt att det kritiska angreppssättet ska försvinna. Enligt Beck och Bosshart (1998: 4) saknar sportjournalisterna en professionell distans till fenomen som de behandlar.

När man talar om brist på kritik inom sportjournalistik, är en av de förklarande faktorerna att pressen alltid har stött sportrörelsen. (Journalisten 2002: 19) Ett element som också påverkar mycket innehållet i sportjournalistiken, är sättet hur publiken reagerar på sport. Aforismen 'idrott är världens viktigaste bisak' beskriver å ena sidan bra hur harmlös sport är, men å andra sidan att sport är ett levnadssätt och väcker starka känslor. (Pänkäläinen 1998b: 162) Dock när man jämför sporten med andra delområden i tidningar kan kritiken oftast kännas hård – åtminstone i språket. Man kan mycket sällan se t.ex. orden fiasko och skandal på politiksidorna.

Sport är allmänt betraktat som en dygd där värdena och normerna är positiva. Den positiva attityden mot sport gör kritiken svårare. Publiken förväntar inte att sportjournalister förhåller sig till sport på samma sätt som politiska journalister skriver om politik. En annan faktor som förklarar naturen av sportjournalistik är sportjournalisternas svaga utbildningsnivå. En stor del av dem har först varit idrottare och sedan börjat studera journalistik. Det kan förorsaka att man inte gärna kritiserar sin egen gren. Begreppet sportjournalistik har mer tryck på första leden, den är alltså hellre *sportjournalistik* än *sportjournalistik*. Trots allt har situationen börjat förändras under den senaste tiden eftersom sportjournalisterna är bättre utbildade. (Pänkäläinen 1998b: 162-164)

Dock varierar antalet och kvaliteten av kritiken mycket i olika tidningar. Laine (2011: 238) konstaterar att man inte väntar att journalisterna kritiserar toppidrottens organisatoriska strukturer i kvällstidningar. I stället skriver de underhållande tidningarna artiklar om lättare ämnen som säljer så mycket lösnummer som möjligt. Laine påpekar att man skulle anta att det fanns mer artiklar som ifrågasätter toppidrottens strukturer i "mer allvarliga" tidningar

men också där är sådan här journalistik sällsynt. Jag har märkt att det är bara specialiserade tidskrifter som brukar göra detta i Finland. T.ex. Urheilulehti är välkänd för en granskande och kritisk hållning.

Brookes (2002: 20) konstaterar att ett av de största problem i nutidens sportjournalistik är frågan om man borde koncentrera sig på själva sporten eller kan journalisten t.ex. undersöka hur business och politik påverkar sportvärlden. Jag har märkt att oftast tycks det vara så att folk inte vill läsa om sådana här ämnen på sportsidor. Man får läsa tillräckligt om allvarliga ärenden inom samhällsjournalistiken så att man vill ha sporten fredad från detta. Pänkäläinen (1998b: 169) påpekar att människornas kärlek mot sport har bevarat grundkaraktären av sportjournalistiken positiv.

2.3.4 Ensidig

I Vestergård (1992: 51) rapporterades att tidningsläsare önskade att sportjournalistiken breddades. Tidningsläsarna ville läsa mer om t.ex. politik och doping inom idrotten. Boyle (2006b: 12) konstaterar dock att situationen har förbättrats mycket på detta delområde. De stora engelska dagstidningarna, såsom *The Times* och *The Daily Telegraph*, kan ägna många sidor inom andra tidningsdelar (t.ex. business, ekonomi) till sportrelaterade artiklar.

Enligt Vestergård (1992: 52) önskade läsare sig också ha ett annat slags mångsidighet i sportartiklarna. T.ex. fokuseringen på toppidrott anklagades för att vara för ensidig. Vestergård betonar att det finns läsare som vill veta mer om små grenar och mer okända idrottare. Däremot fick lagsporternas och speciellt fotbollens stora utrymme i tidningar kritik. Detta understöds av Brookes (2002: 37, 39) som anser att några sporter och lag har en högre status inom sportjournalistiken än andra. Oftast är det de manliga och professionella sporter som dominerar. Betoningen har mött kritik men de ansvariga försvarar sig med faktumet att de bara efterföljer läsares vilja. Boyle (2006b: 13-14) anser att övergången från en reglerad mediekultur till en kultur som är mer beroende av efterfrågan har möjliggjort expansionen av

särskilda grenar (t.ex. fotboll). Han hävdar att denna expansion också har påverkat ökningen av sakkunskap i sportjournalistik.

2.3.5 Stjärnkulten

Pänkäläinen (1998a: 33) anser att journalisterna använder mycket mer idrottarnas intervjuer och analyser i sina artiklar än tidigare. Orsaken är den kulturella utvecklingen där idrottare har blivit vardagens hjältar. Publiken älskar att läsa idrottarens egna kommentarer. Pänkäläinen (1998b: 172) kritiserar denna utveckling och konstaterar att många idrottare får publicitet tack vare sitt namn: samma personer intervjuas om samma ämnen gång efter annan bara eftersom de är framgångsrika och berömda. Pänkäläinen uttalar att sådana här idrottare står ovanför all kritik.

Som konstaterades i avsnitt 2.2.1 har förändringar i medierna också förändrat sportvärlden. Medier har skapat begreppet *sporthjälte* och påverkat sättet hur de behandlas (Virtapohja 1998: 14). Virtapohja (1998: 18) poängterar att *hjälte* står för duktighet. Hjälten får sitt värde och sin position från de andra, dvs. från sitt eget samhälle. Reinikainen (1991) gör en skillnad mellan hjälte och *kändis*. Han anser att hjälte representerar samfundet men kändis är en privatperson som driver sina egna intressen. T.ex. en nationalhjälte har nationen som sitt eget samfund. Oftast blir sporthjältarna hela folkets gemensamma egendom.

Virtapohja (1998: 21) konstaterar att medierna framhåller personer som blir hjältar och kändisar i medievimlet. Sådana här personer är ett livsvillkor för medier: genom dem ökar medier sitt eget intresse. Virtapohja poängterar att situationen framhävs i TV-världen: när man söker en programledare för ett TV-program, går det oftast till en kändis i stället för en kvalificerad men okänd reporter. Detta understöds av Allan (1999: 73) som anser att stora namn alltid får mer plats än vanliga människor i nyheter. Han talar om 'elitpersoner' och hävdar att det också gäller andra fält, inte bara sport.

Enligt Virtapohja (1998: 22-23) är det oftast svårt att förutsäga vilka idrottare som blir nationalhjältar. Jag anser att obestridlig talang naturligtvis är mycket viktig men den är inte den enda egenskapen som påverkar. Virtapohja (1998: 23) nämner principen som delar människor till 'de goda' och 'de onda'. En duktig person kan förändras till en skurk snabbt om han agerar fel vid fel tillfälle. Virtapohja anser att en annan viktig orsak till popularitetens mystik ligger i personens karaktär. Jag har märkt det samma: karismatiska och personliga idrottare brukar vara mer populära än de vanliga, opersonliga som inte skiljer sig från varandra. Virtapohja (1998: 28) poängterar att en spricka i hjältens karaktär bara gör personen mer mänsklig och lättare att identifiera sig med.

2.3.6 Nationalistisk

En orsak till att nationer satsar väldigt mycket på sport och på riksomfattande sportrapportering på TV, radio och tidningar är att det ger folket en samhörighetskänsla. I länderna delade i klass, kön, etnicitet och regionala skillnader finns det nödvändigtvis inte så många andra sätt att vara "en nation". Ett av de få exempel är krig, och sporten har ju ofta kallats krig utan vapen. (Rowe 1999: 21-22) T.ex. fotbollens globala diffusion på 1900-talet hade mycket att göra med national identitet och nationalism. Symboler såsom flaggor och nationalsånger var en viktig del i internationella matcher. Sådana här händelser sammanför folket och TV, radio och tidningar fungerar som hjälpmedel. (Finn & Giulianotti 2006: 258-259)

Om sporten kan förorsaka en solidaritetskänsla är det naturligtvis bra men jag anser det också finns en fara ur sportjournalistikens synvinkel där. Jag gruvar mig för att om sportjournalistiken är för nationalistisk blir den också ensidig och partisk. Om sportjournalisterna koncentrerar sig för mycket på sitt eget land kan verkligheten bli förvrängd. Virtapohja (1998: 27) konstaterar att det är naturligt för människor att heja på hemlandets landslag i sporten: det är ett omedvetet val. Till exempel finländarna är intresserade av finska händelser. Virtapohja anser att således fokuserar man på nyheter av eget land också inom sportjournalistiken. Jag har märkt det samma också inom annan

journalistik: nyheterna i tv handlar mest om eget land. Händelser som äger rum långt borta spelar inte så stor roll i vårt liv: t.ex. dödsoffrens betydelse i olika katastrofer minskar ju längre bort katastrofen har inträffat.

2.3.7 Underhållande

Sportjournalistik är underhållande. Det underhållande draget baserar sig på lättfattlighet och dramatik som präglar sporten. Underhållningen syns speciellt i sportspråket och i sättet hur man förhåller sig till sporten. Sportspråket är oftast mycket känslofullt. I sportjournalistiken har segrar och förluster symboliskt värde som kommer till uttryck i språket. Matcherna sluter inte bara med ett numeriskt resultat utan man *slår*, *fäller* eller *sänker* motståndaren. (Virtapohja 1998: 65) Kähö (2006: 63) konstaterar att man har börjat försöka att ha variation och dramatisering i sportartiklarna t.ex. med hjälp av de här metaforerna. Kähö (2006) undersökte användning av metaforer i svenska och finska innebandyartiklar på Internet och fann att den största kategorin är krigsmetaforer. Dessa metaforer (t.ex. *anfälla*, *försvara*, *skjuta*) har blivit så vanliga i sportspråket att man inte ens tänker att man använder metaforer (Kähö 2006: 64).

Den dramatiska naturen av sporten beror mycket på spänningen mellan idrottsutövarna och åskådarna. Därutöver finns det risker och överraskande situationer i sporten. Mål i slutet av matcher och oväntade segrar och förluster är oftast mycket dramatiska vilket också syns i sportjournalistiken. (Virtapohja 1998: 25) Virtapohja konstaterar att det journalistiska dramat är analogt med dramat i sporten. Journalistiken görs för en publik som läser de journalistiska produkterna för att ha underhållning eller för att ha information. Denna tudelning är ett problem enligt Brookes (2002: 20) som funderar om sportnyheterna borde vara underhållande eller inte eftersom inte alla läsare vill det. Med anknytning till detta tar han också fram frågan om man borde utgå från att tidningsläsarna består av bara passionerade fans eller borde man rikta artiklarna till hela folket? Enligt Brookes tycks sportjournalistikens svar frågorna vara 'både och'. Sportjournalisterna måste locka så många läsare som möjligt och därför är de tvungna att göra kompromisser. Virtapohja (1998: 117) hävdar att man alltid

måste göra läsarna engagerade och intresserade av ämnet och det är journalistens jobb att komplettera dramat som föds på planen.

2.4 Kompetent sportjournalistik

Pänkäläinen (1998a, 8) påpekar att definiering av kompetent sportjournalistik är svårt. Var och en har sin egen uppfattning; det finns ingen rätt eller fel definition. Jag själv uppskattar sportjournalister som tar risker och inte är rädda för att bli kritiserade. Detta understöds av Newman (1989: 132) som anser att kompetent sportjournalistik täcker mycket mer än bara att berätta nyckelhändelser från gårdagskvällens match. Jag är av samma åsikt att det inte är ett tecken på kompetens eftersom det inte krävs så mycket för att beskriva vad som har hänt i matchen eller i tävlingen. Ett sådant här traditionellt sätt att skriva om sport betyder också att sportjournalisterna brukar ta det säkra före det osäkra.

Jennings (refererad i Virtapohja 1998: 69) anser att en orsak till sportjournalistikens svaga nivå är att journalisterna är slöa: de litar blint på pressmeddelanden och är ointresserade av att ifrågasätta. Även om journalisterna skulle ha något viktigt att säga, vågar de inte berätta allt som de vet eftersom de står för nära både idrottare och idrottsledare. Jag anser att Jennings generaliserar litet: det fanns dock många sådana här journalister men på grund av hans uttalande kan man anta att alla sportjournalister är slöa. Det är inte sant: det finns också sportjournalister som analyser, ifrågasätter och kritiserar.

Virtapohja (1998: 91) poängterar dock att det inte är bara sportjournalisterna som är skyldiga till sportjournalistikens tillstånd. Han ser journalisterna mer som offer av den passionerade masskulturen. Som orsak anger Virtapohja att i journalistiken är det väsentligt att publicera nyheter före konkurrenterna. Att vara snabbast ökar vikten av nyheten i fråga från en journalistisk synvinkel men för publiken är det irrelevant vilken nyhetsbyrå som är snabbast. Virtapohja anser att med snabbhet journalisterna bara stärker sitt självförtroende och sin yrkesstolthet. Detta stöder min egen uppfattning om att nutidens sportjournalistik, och journalistik överhuvudtaget, inte betjänar läsarna tillräckligt.

Enligt Sihvonen (2012b) är det säkert att analyserande sportjournalistik med journalistens egna ståndpunkter ska ersätta den gamla och trötta sportjournalistiken inom de närmaste tio åren. Sihvonen konstaterar att läsarnas anspråksnivå har stigit och att det inte längre räcker till att journalisten skriver vad folket har redan sett från TV:n. Konsumenterna av sport kräver en djupare analys om vad ska hända (före matchen) och vad har hänt (efter matchen). Rowe (1999:59) konstaterar också att dålig sportjournalistik ger rykten i stället för information, vitsar i stället för passion och åsikter i stället för synpunkter.

Den kulturella utvecklingen där idrottare har blivit vardagens hjältar har ökat mängden av idrottarnas intervjuer i sportartiklarna (se avsnitt 2.3.2). Jag anser emellertid att den stora andelen intervjuer ofta minskar tidningens kompetens. Användningen av intervjuer berättar att journalisten delegerar ansvaret från sig själva till den som intervjuas. I min kandidatavhandling jämförde jag finsk och svensk sportjournalistik. I undersökningen koncentrerade jag mig på artiklarna om inhemska friidrottare i Helsingin Sanomat (HS) och Svenska Dagbladet (SvD). Jag fann att i HS var andelen intervjuer redan ganska stor (28 %), men i SvD var till och med 44 % av alla meningar någon annans text än journalistens. En sådan här stor andel berättar att journalisten inte vågar sätta sig själv eller sin sakkunskap på spel utan han nöjer sig med vad de andra (idrottare och tränare) säger till honom. (Hänninen 2009)

Trots min kritiska inställning mot intervjuer i sportartiklarna anser jag att man kan använda dem på ett kompetent sätt. Idrottarens kommentarer är oftast ganska betydelselösa men jag anser att tränarens analys kan ha mycket mer informationsvärde. Tränaren är en expert som kan analysera vad som gick fel eller varför taktiken fungerade bra. Jag läser mycket hellre analytiska kommentarer än idrottarens uttalanden om hur det känns att vinna eller förlora.

Jag har aldrig gillat de underhållande dragen i sportjournalistik. Jag anser att det som händer på planen kombinerat med journalistens analys och experternas kommentarer är tillräckligt. Det behövs ingen onödig dramatisering i språket. Detta understöds av Kuusela (refererad i Virtapohja 1998: 67) som kritiserar sportjournalisternas omåttliga hänförelse som syns i sportspråket: språket är överdrivande, barnsligt och överpositivt. Enligt Kuusela är det fråga

om självbedrägeri som är ett stort problem i dagens sportjournalistik. Man överdriver allt: vikten av händelsen, sporten, publicitet och sig själv.

2.5 Sportjournalistik i England

Enligt McChesney (1989: 50) föddes de tidigaste engelska sporttidningarna redan på 1790-talet. Den första tidskriften som hade sport som tema var *The Sporting Magazine* (Harvey 2004: 32). Ursprungligen var meningen med sporttidningarna att fungera som hjälpmedel för att organisera sporten och dokumentera reglerna. Intresset mot sporttidningarna ökade samtidigt när vadslagningen blev allmännare. Vid sidan av tidningarna främjade också sportböcker sportens publicitet. Senare befäste sporten också ställning hos dagspressen, England och USA som föregångare. (Boyle & Haynes 2000: 24-26) På 1850-talet blev attityder mot sport ännu mer positiva och sportjournalistik etablerade sig som en egen gren (Pänkäläinen 1991: 133-134). Enligt Dahlén (1999: 53) fanns det dock inga särskilda sportredaktioner eller sportsidor då, och utbudet av sporten var också oregelbundet, till största delen säsongbetonat. De första sportsidorna började framkomma när *Daily Mail* utgavs för första gången år 1896. (Horne, Tomlinson, Whannel 1999: 162)

I början av 1900-talet ökade elitidrottens popularitet mycket i England. Cricket, fotboll, cykelsport, tennis, friidrott, rugby och golf hade alla höga publiksiffror. Tävlingarna hjälpte naturligtvis sportjournalistiken att bredda sig och utvecklas. På den tiden var sportvärlden mycket maskulin – både journalister och idrottsutövare var nästan uteslutande män. (Horne, Tomlinson, Whannel 1999: 162)

Nuförtiden kan tidningar som *The Times* och *The Daily Telegraph* ägna regelbundet en tredjedel av tidningen åt sport. Expansionen i sportjournalistiken har till största delen förorsakats av ökning i fotbollens utrymme. Fotboll är den största och populäraste sporten i England och den har en dominerande roll i den engelska sportjournalistiken. (Boyle 2006a: 1-2, 5)

Medier kan uppmuntra publiken att heja på olika länder i olika tider. I Storbritannien framhävs situationen beroende på landets delning. Man antar att engelska sportfans hejar på England i världsmästerskapet i fotboll, Storbritannien vid olympiska spelen och Europa i Ryder Cup i golfen. Om England inte har några deltagare, uppmuntrar man Wales, Skottland eller Irland. Ett speciellt drag i sportjournalistiken i Storbritannien är att medier i Skottland inte stöder England. (Brookes 2002: 84)

2.6 Sportjournalistik i Sverige

Den första svenska idrottspublikationen var *Svenska Gymnastikföreningens tidskrift* som grundades 1865. Sådana här publikationer började bli allmännare på 1870-talet men den första "riktiga" sporttidningen, *Tidning för idrott*, kom ut 1896. I början av 1900-talet grundades t.ex. *Nordisk Idrottslif* och *Idrottsbladet* som också fungerade som tidning för olympiska sommarspelen i Stockholm 1912. Efter OS blev *Idrottsbladet* den största och mest anmärkningsvärda tidskrift för sport i de nordiska länderna. (Dahlén 1999: 55-57, Laine 2011: 97) På 1930-talet började svenska dagtidningar också rapportera om sport och därför blev de flesta sporttidningar kortlivade.

Den utrikespolitiska neutraliteten och möjligheten att stå utanför konflikter och krig mellan nationer orsakade att Sverige hade en fredlig atmosfär för kulturen att utvecklas på 1900-talet. Den lugna kulturhistoriska kontexten möjliggjorde också en lämplig atmosfär för ökning av tävlingsidrottens popularitet, när också pressens satsning på sport ökade. Medan den finska tävlingsidrotten var i sin linda, utvecklade idrottsorganisationer i de andra nordiska länderna redan mellanstatligt samarbete. (Laine 2003: 20; Laine 2011: 58)

På 1900-talet blev svenskarna vana vid framgång i många olika sportgrenar. OS-guld i ishockey och tre VM-medaljer i fotboll är bara några exempel på Sveriges framgångar. Efter framgången har naturligtvis krav mot idrottarna blivit större. Svenska folket älskar medaljer och folkfester. (Laine 2003: 21) Om idrottaren å andra sidan har kommit hem utan medalj, har människorna velat veta varför. Sportjournalisterna är de som berättar orsaken. På grund

av framgången har journalisterna lärt sig att kritisera, speciellt i kvällstidningar. Vinnarna kommer man ihåg och prisar medan förlorarna blir bortglömda och utskälda i tidningarna. (Journalisten 2002: 29)

I alla fall har den svenska sportjournalistiken inte blivit helt fri från beskyllningar. Sportjournalisterna har påståtts fungera mer som marknadsförare för sport än som kritiska journalister. (Journalisten 2002: 28) Laine (2003: 58) hävdar att idrottslivet är väldigt öppet i Sverige: förhållandet mellan reportrar och idrottare har blivit för familjärt. Naturligtvis är det inte lätt för journalister att skriva elakt om sina egna kompisar. Det finns i alla fall en fara att det kritiska och objektiva angreppssättet ska försvinna.

2.7 Fotboll

TV:n har förorsakat att de stora sportevenemangen har blivit produkter som marknadsförs och säljs såsom vilket TV-program som helst. TV:n påverkar också själva sporten: t.ex. i volleyboll och ishockey har man förändrat regler för att underlätta TV-sändningar. I många sporter har man också börjat spela utslagsmatcher för att öka spänningen för tevetittarna. Fotboll är den enda sporten som har gjort motstånd mot medier när det gäller regler. Man har t.ex. försökt att göra målet större för att kunna undvika mållösa matcher men utan resultat. Eftersom fotboll har förvarat statusen som den populäraste sporten i världen, har det varit omöjligt att inte ändra på någonting. Å andra sidan har förändringen också varit onödig: fotbollens fasta speltid 2x45 minuter gör det lätt och flytande att passa matcherna in i TV-tablåerna. (Pänkäläinen 1998a: 35, Virtapohja 1998: 115-116)

2.7.1 Fotboll i England

Fotbollens exakta födelseår är svårt att definiera. Säkert är att fotbollens barbariska urform spelades i byarna redan i förindustriellt England. När folk flyttade till städerna tog de också fotbollen med sig. På 1840-talet utvecklades fotboll till en mer ”civiliserad”, modern form i privatskolor. Spelet användes för att undervisa trägenhet och borgerlig resonlighet. Via

privatskolor spreds fotboll snabbt till universitetsstäderna Oxford och Cambridge, och senare till hela landet. Dåförtiden hade spelet två olika versioner (nuvarande rugby och football) som separerades officiellt när Englands fotbollsförbund (*Football Association, FA*) bildades 1863. Fotbollsreglerna är fortfarande i hög grad de samma som beslutades i FAs konstituerande möte för nästan 150 år sedan. (Wagg 1984: 3-4)

De två versionerna av spelet började omedelbart urskiljas också socialt: rugby fick en fast ställning i medelklassen medan fotboll spreds till arbetarklassen via präster i slutet av 1800-talet. Fotboll förorsakade en liten kris i den anglikanska kyrkan, men de flesta prästerna accepterade sporten eftersom den främjade sunda levnadsvanor. Många av dagens stora engelska fotbollsklubbar (t.ex. *Aston Villa, Everton, Bolton Wanderers*) var grundade av präster på 1870-talet. Dessa efterträddes av arbetarlag (t.ex. *Manchester United, Arsenal, West Ham United*) som fick mängder av ivriga supportrar från kollegor. (Wagg 1984: 4)

Fotboll nådde snabbt en stor popularitet i England: matcherna kunde ha 10 000 betalande åskådare redan på 1880-talet. Tack vare detta hade klubbarna råd att betala lön till spelarna. Först var det förbjudet i amatöridrotten men situationen förändrades när FA accepterade professionella idrottsutövare 1885. Tre år senare grundades en fotbollsliga, *The Football League*, för att ha regelbunden tävlande och öka publiksiffror. (Lever 1983: 37)

2.7.2 Fotboll i Sverige

Fotboll kom till Sverige i slutet av 1800-talet. 1887 grundades den första svenska fotbollsklubben *Örgryte IS* och sju år senare bildades *Svenska Fotbollsförbundet (SvFF)*. (Harvey 2004: 240) Genombrottet i svensk fotboll ägde rum i början av 1900-talet när den lokala och regionala tävlingsandan förändrades nästan till fiendskap mellan olika regioner, klubbar och samhällsklasser. Rivaliteten ökade naturligtvis intresset mot sporten. (Andersson & Radmann 1998: 141-144) Fotboll fick supporten från alla socialklasser, erbjöd underhållning till publiken och introducerade internationell framgång till nationen (Andersson & Radmann 1999: 67).

På 1920-talet hade fotboll blivit mycket populär i Sverige men på grund av höga priser på biljetterna ökade publiksiffrorna inte anmärkningsvärt. Situationen var motstridande eftersom fotboll var för det mesta arbetarklassens sport. På 1930-talet började emellertid publiksiffrorna öka, och efter andra världskriget inträdde svensk fotboll i sin guldålder. Ligamatcher lockade i medeltal 10 000 åskådare och landslaget tillvann sig strålande framgång. (Andersson & Radmann 1998: 147-149) Olympiskt guld 1948, VM-brons 1950 och VM-silver 1958 som världnationen ökade fotbollens popularitet i Sverige ännu mer. Det lilla landet hade uppnått världsomfattande erkännande som en fotbollsnation. (Andersson & Radmann 1999: 67)

Trots allt började publiksiffrorna sjunka dramatiskt tätt efter de framgångsrika åren. Minskningen fortsatte ända till 1970-talet när matcherna spelades på halvtomma stadion i tysthet. Svensk fotboll var i behov av en stimulans, och den kom också genom engelsk fotbollskultur. Engelska matcher sändes på TV:n och Sverige började ta influenser från den engelska fankulturen. Sjungandet och färgrikedomen hade anlänt till svenska läktarna. (Andersson & Radmann 1998: 149) Andersson och Radmann (1998: 147) konstaterar att trots den intensiva lokala tävlingen har man alltid kunnat hitta den största spänningen i svensk fotboll i internationella matcher, rättare sagt i matcher mellan Sverige och Danmark. Sverige, jämte Danmark, är den största och mest framgångsrika fotbollsnationen i Skandinavien (Andersson & Radmann 1998: 141). Nuförtiden är fotboll den största sporten i Sverige (Peterson 1993: 19). Den har både de största publiksiffrorna och mest utövare. En tredjedel av pojkarna och en fjärdedel av flickorna spelar fotboll i en klubb i Sverige. Det finns nästan lika många spelare i fotboll som i alla andra sporter tillsammans. (Andersson & Radmann 1999: 73)

Andersson och Radmann (1999: 74) uppger att *lagom* är ett ord som beskriver svensk fotboll bra. Uttrycket betyder att det räcker att man gör sitt bästa. Bairner (1994: 209) anser att *lagom* minskar nationalismen i sport och framhäver realismen i stället. Bairner påpekar att det kräver samtidigt kontinuerlig ansträngning mot det gemensamma målet, för att uppnå en godtagbar nivå. När man tittar på svenska historien i fotboll stöder den synpunkten att det

verkligen är viktigast att man gör sitt bästa. Sverige förlorade VM-finalen mot Brasilien 1958, men i stället för sorg var alla glada över att laget hade klarat sig bättre än de trodde på förhand. 1994 vann Sverige brons i VM-fotboll och landslaget fick en stormande mottagning efter hemkomsten. Efter förlusten mot Brasilien i semifinalen frågade Kenneth Andersson, en spelare i bronslaget, om fotbollssamfundet någonsin skulle ha ursäktat segern mot det bästa laget i världen. Yttrandet bara underströk det svenska mottot i sportvärlden – *lagom*. (Andersson & Radmann 1999: 74)

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel ska jag presentera noggrant forskningsmaterialet och metoden i denna avhandling. Före detta ska jag öppna forskningsfrågorna i avsnitt 3.1.

3.1 Forskningsfrågor

Mina forskningsfrågor alltså lyder:

1. Hur skiljer sig innehållet i fotbollsartiklarna från varandra i Sverige och England?
2. Vilken fotbollsjournalistik är mer kompetent?

Den första frågan är enkel och lättförståelig, och med hjälp av innehållsanalys är det inte svårt att hitta ett svar på det. Den andra frågan är mycket mer mångfasetterad. För att hitta svaret på den måste jag analysera och sortera materialet mycket noggrant. Jag ska fästa avseende vid följande ärenden:

- Matchreportage

Jag ska undersöka hur journalisten refererar vad som har hänt i matchen: hur precis beskrivningen är och hur mycket det finns underhållande drag typiska för kvällstidningar (dramatisering, humor, osv.).

- Matchanalys

Jag är intresserad av hur mycket man kan höra journalistens egen röst i artiklarna. Det är alltid bra om artikeln har mycket matchanalys men jag ska också granska kvaliteten av meningarna. Jag ska granska om journalisten kommenterar bara situationer som alla kan se med blotta ögat eller om han tar också ställning till svårare ärenden (t.ex. taktiken). Därtill ska jag undersöka om journalisterna förhåller sig kritiskt mot landslaget. Jag är intresserad om de vågar rikta kritiken mot individer och tränaren eller om de bara kritiserar hela laget för dålig attityd. Vidare ska jag undersöka om journalisterna motiverar sina uttalanden.

- Intervjuer

Dessutom ska jag granska hur mycket man använder intervjuer i artiklarna och vem det är som intervjuas. Jag är intresserad om intervjuerna har något informationsvärde eller om de används bara eftersom läsarna älskar att läsa kommentarer av stjärnor.

- Nationalanda/partiskhet

Jag ska undersöka hur mycket och på vilket sätt journalisterna skriver om motståndaren. Jag är intresserad om partiskhet syns i skrivandet. Vidare ska jag granska om journalisten skyller på domaren, otur osv. från förluster.

- Stjärnkulten

Jag är intresserad av hur och hur mycket det skrivs om landslagens stjärnspelare Zlatan Ibrahimovic och Wayne Rooney. Jag ska granska om tillbedjan av stjärnspelarna går för långt och om den minskar sportjournalistikens kompetens. Jag är speciellt intresserad om journalisterna vågar kritisera dem på samma sätt som alla andra spelare.

Som sagt är definiering av kompetent sportjournalistik svårt men sammanfattningsvis kan man säga att en bra fotbollsjournalist är analyserande, grundlig, saklig och opartisk. Dessa drag ser jag fram emot också i min undersökning.

3.2 Material

I min avhandling har jag bara koncentrerat mig på artiklar om svenska fotbollslandslaget i *Dagens Nyheter (DN)* och *Svenska Dagbladet (SvD)* och engelska fotbollslandslaget i *The Times (TT)* och *The Daily Telegraph (DT)*. Tidpunkten är 3 september 2010 – 12 oktober 2011, d.v.s. tiden då kvalspelet till Europamästerskapet i fotboll 2012 ägde rum. Jag har bara undersökt artiklar som är skrivna efter matchen, dvs. artiklar där lagets prestation kommenteras. Jag har alltså uteslutit alla artiklar som har skrivits före matcher, eftersom en stor del av de här artiklarna berättade också om något helt annat än själva matchen, t.ex. om spelarnas privatliv, och meningen var inte att undersöka det. Jag ville också koncentrera mig

på kritiken, och artiklarna som hade skrivits före matcher hade väldigt lite kritik i alla tidningar. Jag ville undersöka bara aktuella artiklar och därför har jag också uteslutit alla artiklar som publicerades mer än ett dygn efter matchen. Enligt Allans (1999: 73) definition är nyheten färsk om händelsen skedde inom 24 timmar från publiceringen.

Jag valde *DN*, *SvD*, *TT* och *DT* eftersom de alla är stora dagstidningar och jag tycker att de täcker sportjournalistiken i Sverige och England bra. *The Daily Telegraph* och *The Times* är de största dagstidningarna i England med över 1,5 miljoner läsare (Media UK 2011) och de har huvudkontoret i London. *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet* å andra sidan är den största och den tredje största dagstidningen i Sverige med nästan 300 000 och 200 000 läsare. (TS 2012) Båda tidningar har huvudkontoret i Stockholm.

För min undersökning har jag läst artiklar som publiceras på tidningarnas hemsidor. Jag bestämde mig för att undersöka elektroniska artiklar eftersom Internet ger en chans att undersöka flera artiklar. Tillgången till pappersversioner av tidningarna var också problematisk vilket underlättade mitt beslut. Jag accepterade bara tidningarnas egna artiklar i undersökningen, dvs. jag uteslutade alla artiklar som publicerades originellt av en nyhetsbyrå. I England var alla artiklar skrivna av tidningens egna journalister men i de svenska tidningarna fanns det många artiklar från *TT* (*Tidningarnas Telegrambyrå*).

Till min undersökning valde jag sammantaget 161 artiklar, 22 i *Dagens Nyheter*, 35 i *Svenska Dagbladet*, 62 i *The Daily Telegraph* och 42 i *The Times*. Jag ville undersöka bara artiklar och utelämnade t.ex. alla kolumner eftersom deras natur är mycket olik. I kolumner är meningen inte att referera vad som har hänt i matchen utan att skribenten berättar sin egen åsikt om den (Puranen 2000: 26). Således finns det också mycket mer kritik i kolumner (Anttila & Frost 2007: 71).

3.3 Metod

Innehållsanalys är en form av *kvalitativ undersökning*. Syftet med en kvalitativ undersökning är att skapa en djupare förståelse för fenomenet. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 91) Enligt Eskola

och Suoranta (2005: 13) är kvalitativ undersökning förenklat sagt icke-numerisk beskrivning av materialet. Med innehållsanalys försöker man att bearbeta materialet till kompakt och tydlig form utan att tappa bort den information det innehåller. Målet är att skapa en klar beskrivning av objektet som ska undersökas. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 108) Tuomi och Sarajärvi (2009: 103) betonar att man med innehållsanalysen bara ordnar materialet. Efter det måste undersökaren också dra slutsatser. Ett typiskt fel är att forskaren presenterar sitt kategoriserade material som forskningsresultat utan att tolka dem.

Innehållsanalys är en typ av *textanalys*, såsom *historisk analys* eller *diskursanalys*. Alla de här formerna av analys kan ha samma forskningsmaterial, men skillnaden är att historisk analys försöker skapa en helhetsbild av det förgångna medan i innehållsanalys och diskursanalys undersöks humana betydelser. Skillnaden med innehållsanalys och diskursanalys är att i innehållsanalys söker man betydelser hos texter medan i diskursanalys analyserar man hur de här betydelserna skapas i texter. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 104)

Innehållsanalys kan vara antingen *induktiv* eller *deduktiv*. En induktiv innehållsanalys betyder att analysen utgår från det specifika till det generella. Tidigare teori spelar ingen roll i undersökningen och analysenheterna har inte bestämts på förhand. I en deduktiv innehållsanalys å andra sidan utgår analysen från det generella till det specifika (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95). I min undersökning skapade jag kategorierna med hjälp av tidigare undersökningar och kunskap vilket betyder att här är det fråga om deduktiv innehållsanalys. Jag anser att deduktiv innehållsanalys passar bra i min undersökning eftersom jag har erfarenhet om forskning känner ämnet tillräckligt bra och vet hurdan en typisk sportartikel är. Tuomi och Sarajärvi (2009: 97) konstaterar att i deduktiv innehållsanalys är det fråga om testning av tidigare information i en ny kontext.

I min undersökning har jag använt endast Tuomis och Sarajärvis (2009) modell av innehållsanalys. Efter att jag hade samlat in materialet läste jag igenom tidningsartiklarna så att jag fick ett helhetsintryck. Efter genomläsningen valde jag *meningen* som analysenhet (Tuomi & Sarajärvi 2009: 110). Jag anser att mening är en bra analysenhet eftersom den oftast är lätt att kategorisera. Därutöver är det snabbt att identifiera meningarna vilket också

underlättade mitt jobb. Sedan skulle det ha varit möjligt att göra *meningskondensering*, vilket betyder att det essentiella innehållet sammanfattas med några få ord (Tuomi & Sarajärvi 2009: 109). Kondenseringen är inte obligatorisk i innehållsanalysen och här bestämde jag mig att inte göra det. Mitt material var redan i en elektronisk form så det var lätt att kontrollera. Om man undersöker tidningar i pappersversioner kan meningskondensering underlätta jobbet. Då måste man vara särskilt noggrann med kondenseringen så att innehållet i texten inte förändras.

Sedan måste man kategorisera materialet vilket betyder att man söker likheter i texten, förenar dem i en kategori och ger kategorin ett namn (Tuomi & Sarajärvi 2009: 101, 110). Tuomi och Sarajärvi (2009: 113, 115) konstaterar att kategoriseringen följer samma principer i deduktiv innehållsanalys som i den induktiva. Skillnaden är bara att man går från det generella till det specifika. Jag hade bestämt mig huvudkategorierna på förhand utifrån tidigare undersökningar och mina forskningsfrågor. De nio huvudkategorierna är *Prestation, Karriär, Egenskaper, Känslor, Intervjuer, Analys, Kritik, Motståndare och Annat*. Tuomi och Sarajärvi (2009: 113) hävdar att det skulle vara möjligt att utelämna text som inte kan kategoriseras, men jag ansåg att det inte var nödvändigt eftersom kategorin *Annat* blev relativt liten.

Efter huvudkategoriseringen delas meningarna i underkategorier utifrån tidigare information (Tuomi & Sarajärvi 2009: 115). Tuomi och Sarajärvi (2009: 101) konstaterar att skapandet av kategorier är ett kritiskt skede i innehållsanalys eftersom forskaren måste bestämma på vilken basis tillhör några uttryck till samma eller till en olik kategori. För mig var det inte så svårt eftersom jag visste i huvuddrag hurdant innehåll av en sportartikel är. Utifrån tidigare information och mina forskningsfrågor skapade jag 1-5 underkategorier från varje huvudkategori. Antalet underkategorier varierade eftersom jag skapade dem bara om jag ansåg att de hjälper mig att hitta svar på mina forskningsfrågor.

Tuomi och Sarajärvi (2009: 120) påpekar att man kan fortsätta innehållsanalys genom att kvantifiera materialet. Också min undersökning är delvis *kvantitativ* eftersom jag ska räkna antalet meningar i varje kategori. Efter det ska jag jämföra resultaten mellan tidningarna och

dra slutsatser. Patton (refererad i Tuomi & Sarajärvi 2009: 121) anser att kvantifieringen ger en annorlunda synvinkel på tolkningen av det kvalitativa materialet. Trots den kvantitativa aspekten är min undersökning dock mer kvalitativ än kvantitativ. Jag ska inte bara koncentrera mig på siffror utan fästa avseende vid kvaliteten av meningarna i varje kategori. Jag extraherade exempelsatser som beskriver tidningens fotbollsjournalistik bra, analyserade dem och jämförde med andra tidningar. Huvudsakligen gjorde jag jämförelsen mellan svenska och engelska tidningar därför att fotbollsjournalistiken var oftast liknande i tidningar från samma land, men om det fanns stora skillnader mellan *DN* och *SvD* eller mellan *TT* och *DT* fäste jag avseende vid också det.

Innehållsanalys har använts också tidigare som hjälpmedel vid analysen av sportartiklar. Till exempel Siimes (1964) gjorde sitt examensarbete om möjligheten att använda innehållsanalys vid undersökningen av sportjournalistik redan på 1960-talet. Han undersökte finländarnas chanser vid de olympiska vinterspelen i Innsbruck 1964. Vid Jyväskylä universitet har publicerats många pro gradu-avhandlingar om sport med innehållsanalys som forskningsmetod, Laines (2003) och Anttila & Frosts (2007) undersökningar som exempel. Laine (2011) fortsatte sin innehållanalytiska undersökning i sin doktorsavhandling där han jämförde sportjournalistik i finska och svenska kvällstidningar.

4 RESULTAT

I detta kapitel presenterar jag undersökningens resultaten. Först gjorde jag huvudkategoriseringen och jag presenterar dess resultat kort i avsnitt 4.1. Vidare delade jag huvudkategorierna in i underkategorier och resultaten presenteras i avsnitt 4.2. Där har jag plockat exempelmeningar från båda länder i varje kategori för att demonstrera skillnaderna och likheterna bättre. Analysen är också mer djupare i avsnitt 4.2.

4.1 Huvudkategorier

Först delade jag upp meningarna i nio huvudkategorier. Kategorierna baserar sig på mina forskningsfrågor (se s. 30). Tidigare undersökningar om sportjournalistik och erfarenheter från min kandidatsavhandling hjälpte också mycket i kategoriseringen. Syftet med detta avsnitt är att bjuda på en helhetsbild om innehållet av sportartiklarna i Sverige och i England. Nedan presenteras antalet och andelen meningarna i varje huvudkategori. Efter tabellen förklarar jag varje kategori mer noggrant och kommenterar resultat kortfattat.

Tabell 1. Huvudkategorier

HUVUDKAT.	SvD	DN	TT	DT
Prestation	223 (19,8%)	66 (9,8%)	258 (16,9%)	382 (16,4%)
Karriär	156 (13,8%)	87 (12,9%)	155 (10,1%)	362 (15,6%)
Egenskaper	122 (10,8%)	118 (17,5%)	220 (14,4%)	297 (12,8%)
Känslor	32 (2,8%)	10 (1,5%)	66 (4,3%)	49 (2,1%)
Intervjuer	183 (16,2%)	56 (8,3%)	246 (16,1%)	426 (18,3%)
Analys	189 (16,7%)	108 (16,0%)	199 (13,0%)	347 (14,9%)
Kritik	150 (13,3%)	139 (20,6%)	186 (12,2%)	270 (11,6%)
Motståndare	54 (4,8%)	53 (7,9%)	163 (10,7%)	109 (4,7%)
Annat	20 (1,8%)	38 (5,6%)	36 (2,4%)	85 (3,7%)
Totalt	1129	675	1529	2327

Tabell 1 visar att antalet meningar varierade mycket mellan tidningarna: t.ex. DN hade bara 675 meningar medan i DT fanns t.o.m. 2327 meningar. Skillnaderna beror på två ärenden: 1) de engelska tidningarna skrev mer artiklar per match än de svenska 2) de engelska artiklarna var oftast längre än de svenska. I det följande ska jag granska huvudkategorierna närmare:

- **Prestation**

Meningar som beskriver spelarens prestation eller enskilda händelser i matchen. De här meningarna berättar bara vad som har hänt på fotbollsplanen. Normalt tar de ingen ställning men om det sägs något självklart eller om man använder beskrivande adjektiv som har ingen djupare betydelse har jag ändå accepterat meningen till den här kategorin.

Tabell 2. Prestation

SvD	DN	TT	DT
223 (19,8 %)	66 (9,8 %)	258 (16,9 %)	382 (16,4 %)
Sverige: 289 (16,0 %)		England: 640 (16,6 %)	

Tabell 2 visar att det inte fanns stora skillnader i andelarna mellan länderna när det gällde beskrivning av prestation: i England var andelen bara 0,6 % större än i Sverige. Andelen i de engelska tidningarna var likadan men i Sverige var skillnaden mycket stor: SvD (19,8 %) hade dubbelt så mycket beskrivning av prestation som DN (9,8 %).

- **Karriär**

Meningar som syftar på spelarens karriär eller lagets tidigare eller kommande matcher.

Tabell 3. Karriär

SvD	DN	TT	DT
156 (13,8 %)	87 (12,9 %)	155 (10,1 %)	362 (15,6 %)
Sverige: 243 (13,5 %)		England: 517 (13,4 %)	

Svenska (13,5 %) och engelska tidningar (13,4 %) hade nästan lika mycket berättande om karriär, som tabell 3 visar. I Sverige var andelarna liknande i tidningarna men i England var skillnaden mellan *DT* (15,6 %) och *TT* (10,1 %) litet större.

- Egenskaper

Meningar som beskriver spelarens, lagets eller tränarens styrkor eller svagheter.

Tabell 4. Egenskaper

SvD	DN	TT	DT
122 (10,8 %)	118 (17,5 %)	220 (14,4 %)	297 (12,8 %)
Sverige: 240 (13,3 %)		England: 517 (13,4 %)	

Andelarna var likadana i båda länder (Sverige 13,3 %, England 13,4 %) också i denna kategori, som man kan se i tabell 4. Antalet meningar varierade litet i England (*TT* 14,4 %, *DT* 12,8 %) medan i Sverige var skillnaden mellan *SvD* (10,8 %) och *DN* (17,5 %) ganska stor.

- Känslor

Meningar som beskriver spelarens eller tränarens känslor. Oftast används de här meningarna i samband med intervjuer och de har inget stort informationsvärde.

Tabell 5. Känslor

SvD	DN	TT	DT
32 (2,8 %)	10 (1,5 %)	66 (4,3 %)	49 (2,1 %)
Sverige: 42 (2,3 %)		England: 115 (3,0 %)	

De engelska tidningarna (3,0 %) hade litet mer beskrivning av känslor än de svenska (2,3 %), som tabell 5 visar, men skillnaden var liten. Det fanns variation i andelarna mellan tidningarna inom båda länder men den lilla kvantiteten förvränger resultatet litet.

- Intervjuer

Kommentarer av spelare, tränare eller någon annan expert.

Tabell 6. Intervjuer

SvD	DN	TT	DT
183 (16,2 %)	56 (8,3 %)	246 (16,1 %)	426 (18,3 %)
Sverige: 239 (13,2 %)		England: 672 (17,4 %)	

Som man kan se i tabell 6 använde engelska tidningar (17,4 %) mer intervjuer i artiklarna än svenska (13,2 %). I England var andelarna ganska liknande men *SvD* hade dubbelt så mycket meningar i denna kategori som *DN*.

- Matchanalys

Meningar där journalisten analyserar matchen och gör sina egna tolkningar om spelet. Jag accepterade här bara neutrala eller positiva iakttagelser om matchen. Jag anser att kritiken är så intressant delområde i sportjournalistiken att jag bestämde mig att ha en separat kategori för den.

Tabell 7. Matchanalys

SvD	DN	TT	DT
189 (16,7 %)	108 (16,0 %)	199 (13,0 %)	347 (14,9 %)
Sverige: 297 (16,4 %)		England: 546 (14,2 %)	

Det fanns litet mer matchanalys i svenska tidningar (16,4 %) än i engelska (14,2 %), som tabell 7 visar. Skillnaden i procenttalen inom länderna var också relativt liten.

- Kritik

Meningar där journalistens analys har en negativ ton, dvs. meningar där han kritiserar spelarnas prestation, tränarens taktik, domaren eller medier.

Tabell 8. Kritik

SvD	DN	TT	DT
150 (13,3 %)	139 (20,6 %)	186 (12,2 %)	270 (11,6 %)
Sverige: 289 (16,0 %)		England: 456 (11,8 %)	

Tabell 8 visar att de svenska tidningarna (16,0 %) hade mer kritik än de engelska (11,8 %). De engelska tidningarna hade ungefär lika mycket kritik medan i Sverige var skillnaden mycket stor mellan tidningarna: i *SvD* var andelen 13,3 % och i *DN* 20,6 %.

- Motståndare

Meningar som kommenterar motståndarens spel. Jag har också accepterat kommentarer av motståndarens tränare i den här kategorin.

Tabell 9. Motståndare

SvD	DN	TT	DT
54 (4,8 %)	53 (7,9 %)	163 (10,7 %)	109 (4,7 %)
Sverige: 107 (5,9 %)		England: 272 (7,1 %)	

Som man kan se i tabell 9 hade engelska tidningar (7,1 %) mer analys om motståndaren än svenska (5,9 %) men skillnaden var inte så stor. Andelar inom länderna skilde sig mer, speciellt i England där *TT* (10,7 %) hade över dubbelt så mycket analys om ståndaren som *DT* (4,7 %).

- Annat

Meningar som berättar något allmänt om fotboll eller meningar som har inget att göra med fotboll.

Tabell 10. Annat

SvD	DN	TT	DT
20 (1,8 %)	38 (5,6 %)	36 (2,4 %)	85 (3,7 %)
Sverige: 58 (3,2 %)		England: 121 (3,1 %)	

Svenska (3,2 %) och engelska tidningar (3,1 %) hade nästan lika mycket meningar i kategorin *annat*, som tabell 10 visar. Skillnad i andelarna inom länderna var stor speciellt i Sverige där *DN* hade tre gånger så mycket meningar i denna kategori som *SvD* men den lilla kvantiteten meningar förvränger procenttalen litet.

Som resultaten visade fanns det inga stora skillnader i de flesta huvudkategorierna mellan Sverige och England. De största skillnaderna var i kategorierna *intervjuer* och *kritik*: de engelska tidningarna hade mer intervjuer medan de svenska tidningarna hade mer kritik. I Sverige fanns det också litet mer matchanalys än i England men annars var skillnaderna mellan länderna små. Andelen meningarna var ofta liknande också inom länderna men det fanns överraskande stora skillnader i några kategorier, speciellt i Sverige (t.ex. i kategorierna *prestation*, *intervjuer* och *kritik*). I England fanns det stor variation bara i kategorin *motståndare*.

4.2 Underkategorier

Efter den första kategoriseringen delade jag huvudkategorierna in i underkategorier för att ha mer exakt information om innehållet i artiklarna. Några huvudkategorier avdelade jag inte om jag ansåg att det inte gav något resultatmässigt. De andra huvudkategorierna delade jag in i 2-5 underkategorier, beroende av behovet. Nedan presenteras antalet och andelen meningarna i varje underkategori i tabell 11. Efter tabellen förklarar jag varje kategori mer noggrant och analyserar resultaten. Jag har också plockat exempelmeningar från båda länder i varje kategori för att demonstrera skillnaderna och likheterna bättre.

Tabell 11. Underkategorier

HUVUD-KATEG.	UNDER-KATEGORI	SvD	DN	TT	DT
Prestation	Neutral	206 (18,2%)	59 (8,7%)	243 (15,9%)	362 (15,6%)
	Underhållning	17 (1,5%)	7 (1,0%)	15 (1,0%)	20 (0,9%)
Karriär	Historia	44 (3,9%)	34 (5,0%)	68 (4,4%)	172 (7,4%)
	Framtid	112 (9,9%)	53 (7,9%)	87 (5,7%)	190 (8,2%)
Egenskaper	av spelare	41 (3,6%)	60 (8,9%)	86 (5,6%)	163 (7,0%)
	av laget	32 (2,8%)	16 (2,4%)	62 (4,1%)	48 (2,1%)
	av tränare	49 (4,3%)	42 (6,2%)	72 (4,7%)	86 (3,7%)
Känslor	hos spelare	21 (1,9%)	5 (0,7%)	28 (1,8%)	20 (0,9%)
	hos tränare	11 (1,0%)	5 (0,7%)	38 (2,5%)	29 (1,2%)
Intervjuer	av spelare	132 (11,7%)	10 (1,5%)	127 (8,3%)	211 (9,1%)
	av tränare	43 (3,8%)	16 (2,4%)	104 (6,8%)	215 (9,2%)
	Andra	8 (0,7%)	30 (4,4%)	15 (1,0%)	0
Analys	Analys	189 (16,7%)	108 (16,0%)	199 (13,0%)	347 (14,9%)
Kritik	mot spelare	108 (9,6%)	62 (9,2%)	117 (7,7%)	135 (5,8%)
	mot laget	35 (3,1%)	45 (6,7%)	37 (2,4%)	61 (2,6%)
	mot tränaren	6 (0,5%)	22 (3,3%)	18 (1,2%)	54 (2,3%)
	mot domaren	1 (0,1%)	0	9 (0,6%)	9 (0,4%)
	mot medier	0	10 (1,5%)	5 (0,3%)	11 (0,5%)
Motstånd.	Motståndaren	54 (4,8%)	53 (7,9%)	163 (10,7%)	109 (4,7%)
Annat	Fotboll	14 (1,2%)	20 (3,0%)	13 (0,9%)	65 (2,8%)
	Icke-fotboll	6 (0,5%)	18 (2,7%)	23 (1,5%)	20 (0,9%)
	Totalt	1129	675	1529	2327

4.2.1 Prestation

Nedan analyseras kommentarerna om *prestation* i det undersökta materialet med hjälp av två underkategorier: *neutralt reportage* och *underhållning*.

4.2.1.1 Neutralt reportage

Meningar som beskriver på ett neutralt sätt vad som har hänt i matchen.

Tabell 12. Neutralt reportage

SvD	DN	TT	DT
206 (18,2 %)	59 (8,7 %)	243 (15,9 %)	362 (15,6 %)
Sverige: 265 (14,7 %)		England: (15,7 %)	

Tabell 12 visar att antalet neutralt reportage i de engelska tidningarna var nästan likadant (*TT* 15,9 %, *DT* 15,6 %), men skillnaden mellan de svenska tidningarna var oväntat stor (*SvD* 18,2 %, *DN* 8,7 %). *SvD* hade nästan dubbelt så mycket neutralt matchreportage som *DN*. Trots allt, när man räknar ihop andelen reportage i svenska tidningar, blir det 14,7 %, dvs. nästan samma som i engelska tidningar. När siffrorna är likadana, måste jag undersöka meningarna lite närmare.

När man iakttar svenska tidningar, kan man se att meningar i den här kategorin är mycket enkla och likadana. För det mesta berättade journalisten bara vad som hände i målsituationen:

SvD: Sebastian Larsson kom istället och efter två minuter på planen slog han ett perfekt högerinlägg som Pontus Wernbloom mötte med pannan.

DN: Granqvist fick revansch, han stötte in ett reduceringsmål då tjugo minuter återstod, men då var det för sent, målet betydde 4–1.

Däremot erbjöd man i de engelska dagstidningarna mycket mer information, t.ex. hurdan passningen var och vilken typ av spark målskytten använde. Därutöver refererar man inte bara målsituationen utan man berättar mycket noggrant vad som ledde till den. Allt som allt var beskrivning mycket mer detaljerad i de engelska tidningarna än i de svenska:

TT: *Cole saw his cross-shot blocked by Mihaylov, but he reacted quickly, using his less favoured right foot to hook the ball into the six-yard box, where Defoe struck a volley into the roof of the net.*

DT: *The move began with good work from James Milner down the left, the City midfielder winning the ball and passing to Rooney.*

De engelska fotbollsartiklarna var oftast mycket längre än de svenska vilket säkert påverkade exaktheten av beskrivningen.

4.2.1.2 Underhållning

Underhållande reportage. Meningar som beskriver vad som har hänt i matchen och som har en underhållande nyans. I den här kategorin har jag accepterat bara meningar där journalisten tydligt dramatiserar eller använder humor, dvs. jag har uteslutit alla fasta uttryck i sportjournalistik (t.ex. *skjuta*) eftersom man har börjat använda dem så allvarligt (se Kähö 2006: 64).

Tabell 13. Underhållning

SvD	DN	TT	DT
17 (1,5 %)	7 (1,0 %)	15 (1,0 %)	20 (0,9 %)
Sverige: 24 (1,3 %)		England: 35 (0,9 %)	

Man kan se i tabell 13 att det inte fanns några stora skillnader i antalet i denna kategori. I alla tidningar var andelen underhållande reportage mellan 0,9 och 1,5 %. Dock när man granskar meningarna närmare kan man se att underhållning används i svenska och engelska fotbollsartiklar på ett annorlunda sätt. I Sverige försökade journalisten skapa en spännande atmosfär genom att dramatisera:

SvD: *Det var en match som kändes redan på morgonen. Från frukost, genom matchgenomgången och laguttagningen, in i eftermiddagens förberedelser och*

fram till avspark cirkulerade EM-kvalet mot Holland över Scandic Park hotell på Karlavägen och senare i luften över Råsunda.

DN: Det kändes som att tiden stod still, att hela fotbollsvärlden hackade till när han tog sats, siktade och placerade hårt, säkert och bestämt trean i mål.

Däremot fanns de underhållande dragen oftast i språket i de engelska tidningarna. I synnerhet var verbbruk mycket mångsidigt och färgstarkt. Journalisterna använde dramatiserande verb såsom *ryta*, *frysa* och *slå ner*. Därtill beskrevs spelarnas och tränarens åtbörder på ett underhållande sätt:

TT: Wembley roared with laughter, Hart puffed out his cheeks in relief, Fabio Capello mopped his brow and England's players went on to celebrate a slender victory.

DT: Bulgaria froze. England swooped.

4.2.2 Karriär

Nedan analyseras kommentarerna om *karriär* i det undersökta materialet med hjälp av två underkategorier: *historia* och *framtid*.

4.2.2.1 Historia

Meningar som syftar på landslagets eller spelarnas tidigare matcher.

Tabell 14. Historia

SvD	DN	TT	DT
44 (3,9 %)	34 (5,0 %)	68 (4,4 %)	172 (7,4 %)
Sverige: 78 (4,3 %)		England: 240 (6,2 %)	

I tabell 14 kan man se att det fanns mer meningar som syftar på historien i de engelska dagstidningarna (6,2 %) än i de svenska (4,3 %), men skillnaden är inte dramatiskt stor. I själva verket, när man iakttar andelar i varje tidning, kan man se att *DN* hade litet mer meningar i denna kategori än *TT*. I alla fall var bruket av de här meningarna ganska likadant i Sverige och England. Oftast syftade meningarna på landslagets tidigare matcher i kvalspelet eller spelarnas prestation i klubb laget. Dock fanns det också skillnader i denna kategori mellan de två länderna. De svenska tidningarna använde mer statistik i fotbollsartiklarna än de engelska, och mycket ofta handlade sådana här meningar om Sveriges stjärnspelare Zlatan Ibrahimovic och hans roll i landslaget:

SvD: Sverige har bara förlorat en enda kvalmatch sedan 2003 utan Zlatan Ibrahimovic i laget, borta mot Kroatien 2005.

Det näst vanligaste användningssyftet var jämförelsen med historien. Sådana här meningar användes när journalisten ville motivera sina argument, såsom i nästa exempel där journalisten ville demonstrera att ung ålder inte alltid är ett problem i landslaget:

DN: Patrik Andersson var 20 och Jocke Björklund 21 när de ingick i backlinjen i EM 1992.

I de engelska tidningarna behandlade majoriteten av meningarna i denna kategori världsmästerskapet i fotboll 2010. Jag räknade att t.o.m. 87 meningar (36,5 %) gällde denna turnering. VM spelades i Sydafrika redan i juni 2010, men journalisterna sökte fortfarande månader efter turneringen förklaringar till misslyckandet. *TT* beskyllde mer spelarna medan enligt *DT* var de största problem i tränaren och taktiken:

TT: And while drastic reappraisals should be counselled against, perhaps the key to all of this is the acceptance that his team's failure at the World Cup had far more to do with fatigue and a consequent lack of belief than in the players' attitude or the manager's adherence to 4-4-2.

DT: *At the World Cup, Fabio Capello appeared to have fallen behind. His formation was a decade out of date.*

4.2.2.2 Framtid

Meningar som syftar på lagets kommande matcher eller chanser att kvalificera sig.

Tabell 15. Framtid

SvD	DN	TT	DT
112 (9,9 %)	53 (7,9 %)	87 (5,7 %)	190 (8,2 %)
Sverige: 165 (9,1 %)		England: 277 (7,2 %)	

I de svenska tidningarna (9,1 %) fanns det mer meningar som syftar på framtiden än i de engelska (7,2 %) som kan ses i tabell 15. Kvaliteten av meningarna var ganska liknande: journalisterna i båda länder syftade mycket på matcher som spelarna ska missa på grund av skador eller avstängningar. I svenska tidningar var sådana här meningar mycket enkla och kärnfulla:

SvD: *Nu missar mittbacken Mellberg årets viktigaste match, mot Holland i Amsterdam den 12 oktober.*

Utöver skador och avstängningar erbjöd engelska journalister ofta också en lösning på spelarens bortavaro:

TT: *If ligament damage is confirmed, the Tottenham defender could be out for several months, although Capello is hoping for the best as he plans to partner Phil Jagielka with Gary Cahill on Tuesday.*

Taktiska aspekter var också vanligare i de engelska tidningarna:

DT: Capello suggested that the new system, and Rooney's role within it, would be assessed game by game, but he would surely be mad to ditch it for the Switzerland game.

Denna kategori innehöll också många meningar där journalisten skrev om landslagets chanser att kvalificera sig för EM. I Sverige var sådana här meningar mycket vanligare: 43 % av meningarna i denna kategori gällde kvalificeringen medan i England var andelen 29 %. De svenska journalisterna började spekulera redan i början av kvalspelet:

SVD: Det viktiga är att försöka ta andraplatsen i gruppen (Holland blir för svårt att rubba). Sverige har goda möjligheter att bli bästa tvåa av de nio grupptvåorna och därmed ta en direktplats till EM nästa år i Polen och Ukraina.

Orsaken till skillnaden mellan länderna på detta delområde var tydligt att engelska journalisterna hade större förväntningar på landets framgång. I England var det än självklarhet att landet vinner gruppen och kvalificerar sig: då är spekulering inte nödig. Däremot var kvalificeringen inte så självklar i Sverige: man antog att Holland var favoriten i gruppen och då måste man spekulera om andraplatsen räcker till.

4.2.3 Egenskaper

Nedan analyseras kommentarerna om *egenskaper* i det undersökta materialet med hjälp av tre underkategorier: *egenskaper av spelare*, *egenskaper av laget* och *egenskaper av tränare*:

4.2.3.1 Egenskaper av spelare

Meningar där journalisten berättar om spelarnas styrkor eller svagheter.

Tabell 16. Egenskaper av spelare

SvD	DN	TT	DT
41 (3,6 %)	60 (8,9 %)	86 (5,6 %)	163 (7,0 %)
Sverige: 101 (5,6 %)		England: 249 (6,4 %)	

Tabell 16 visar att andelen meningar i denna kategori var mycket likadan mellan de svenska (5,6 %) och de engelska tidningarna (6,4 %) men skillnaden mellan SvD (3,6 %) och DN (8,9 %) var överraskande stor. Trots detta fanns det inte några stora skillnader i kvaliteten av meningarna mellan de svenska tidningarna. De båda hade för det mesta enkla och måttfulla meningar om spelarnas styrkor och svagheter utan överdrivet prisande eller omåttlig kritik.

SvD: Granqvist har inte samma tuffhet som Mellberg, men kompenserar det med vårdare uppspel och offensiv styrka. Han är bra på huvudet men saknar snabbheten.

DN: Anders Svensson kommer aldrig att bli snabbare. Han kan fortsätta att vara ett komplement vid behov men han kan aldrig vara landslagets framtid.

Undantaget var landslagets stjärnspelare Zlatan Ibrahimovic:

DN: Hans status i fotbollsvärlden ger honom en så dominant position i landslaget att den verkar ha en hämmande effekt på andra i gruppen. Spelare hamnar i den hierarkiska skuggan av Zlatan. I stället för att kliva fram och ta för sig väntar de på vad han ska hitta på.

Meningarna i de engelska tidningarna var mer komplicerade och detaljerade i denna kategori. Journalisten gav ofta en mycket noggrann analys inte bara om spelarens styrkor eller svagheter men också om hur de här egenskaperna syns på planen:

TT: *A combination of creativity and industry makes him (James Milner) a handful, whether he is racing to the byline and crossing or cutting inside to play a through-ball.*

DT: *Gerrard is something special when attacking the opponent's box, nothing special when sat on the edge of his own.*

Typiskt för de engelska tidningarna var också att journalisten erkände realiteterna mycket ärligt:

DT: *Other than Owen Hargreaves, no English player is capable of playing this role.*

4.2.3.2 Egenskaper av laget

Meningar där journalisten berättar om lagets styrkor eller svagheter.

Tabell 17. Egenskaper av laget

SvD	DN	TT	DT
32 (2,8 %)	16 (2,4 %)	62 (4,1 %)	48 (2,1 %)
Sverige: 48 (2,7 %)		England: 110 (2,9 %)	

I tabell 17 kan man se att andelen meningar i denna kategori var större i TT (4,1 %) än andra tidningar men mindre antalet i DT gjorde att medeltalet var nästan likadant mellan de svenska (2,7 %) och de engelska dagstidningarna (2,9 %). Således måste man igen iaktta kvalitativa aspekter av meningarna, och man kunde märka snabbt att engelska journalister hade en mer kritisk inställning mot sitt landslag än de svenska kollegorna. De flesta meningar i engelska tidningar i denna kategori handlade om otillräcklighet av spelarmaterialet:

TT: *Davies was thrown on as an act of desperation because England had lost several strikers to injury, had run out of creative ideas and because the pool of attacking talent remains alarmingly shallow.*

Taktiska aspekter var också mycket vanliga i de engelska tidningarna:

DT: *The problem Capello has faced is that, defensively, English players are uncomfortable playing anything other than a 4-4-2.*

Den mest anmärkningsvärda iakttagelsen var att engelska journalister inte skrev om landslagets positiva egenskaper. Jag räknade ihop alla positiva meningarna i denna kategori och resultat var överraskande: bara åtta meningar av 110 hade ett positivt budskap. Det berättar om hur krävande engelska pressen är. De svenska journalisterna däremot förhöll sig mer positivt mot landslaget. Både beröm och kritik syntes i artiklarna:

SvD: *Det nya svenska landslaget är roligt, offensivt, lovande men långt ifrån färdigt.*

En betydande detalj i de svenska artiklarna var att igen skrevs det väldigt mycket om landslagets stjärnspelare Zlatan Ibrahimovic, trots att den här kategorin innehåller meningar om hela lagets egenskaper. Frågan om landslaget är bättre med eller utan Zlatan var mycket vanlig i båda svenska tidningar:

SvD: *Med tanke på hans bedrävliga insats är det enkelt att säga att det inte spelar någon roll, att Sverige till och med blir ett bättre lag utan Zlatan, men självklart hade han behövts mot Holland.*

DN: *Spelarna verkar verkligen ärliga när de säger att Zlatan är given i laget i alla lägen, trots att statistik på pappret och gester på planen säger annat.*

4.2.3.3 Egenskaper av tränare

Meningar där journalisten berättar om tränarens egenskaper eller skriver om taktiska aspekter. Jag har accepterat meningar om landslagets taktik i denna kategori eftersom det är alltid tränaren som är ansvarig för taktiken.

Tabell 18. Egenskaper av tränare

SvD	DN	TIMES	DT
49 (4,3 %)	42 (6,2 %)	72 (4,7 %)	86 (3,7 %)
Sverige: 91 (5,0 %)		England: (4,1 %)	

Tabell 18 visar att de svenska tidningarna (5,0 %) hade litet mer meningar i denna kategori än de engelska (4,1 %) men skillnaden var inte stor. Naturen av meningarna var också liknande: tidningarna i båda länder hade både beskrivning av tränarens egenskaper och tankar om landslagets taktik. När man jämför först de taktiska aspekterna kan man se igen att de svenska journalisterna handlade temat ganska ytligt:

SvD: Till skillnad från norske Egil "Drillo" Olsen och nästan lika fundamentalistiske Lars Lagerbäck vill förbundskaptenen se ett både uppehållande och snabbt spel, gärna kombinerat genom smarta passningstrianglar.

I England gav journalisterna mer exakt analys om roller av enskilda spelare i lagets taktik:

DT: The debate before was whether Gerrard should play as a so-called 'second striker' but that's not the best use of him either although by stationing him on the left - as the manager previously did - Capello gave him the licence to attack freely something which is overlooked.

Spekulation om Zlatan fortsatte också i svenska tidningar:

DN: *När Sverige ska springa och kriga sönder Holland, Spanien, Tyskland görs det bäst utan Zlatan. När Sverige ska kunna föra matcher görs det bäst med en Zlatan – i form.*

Om man jämför naturen av meningarna i denna och i föregående kategori kan man se att engelska journalister skriver om tränaren i mycket mer positiv ton än om laget. Det syntes tydligt att i England värdesätter man tränaren mycket högt:

TT: *But Capello is a man unlikely to become giddy with excitement at the young breed and he opted for evolution rather than wholesale change.*

DT: *Yet Capello deserves praise for addressing the problems, for liberating Gerrard in the middle, for handing Hart the No 1 jersey, for introducing Johnson to competitive action and particularly for building a stage for Rooney to perform on.*

4.2.4 Känslor

Nedan analyseras kommentarerna om *känslor* i det undersökta materialet med hjälp av två underkategorier: *känslor hos spelare* och *känslor hos tränare*.

4.2.4.1 Känslor hos spelare

Meningar där journalisten skriver om spelarnas känslor.

Tabell 19. *Känslor hos spelare*

SvD	DN	TT	DT
21 (1,9 %)	5 (0,7 %)	28 (1,8 %)	20 (0,9 %)
Sverige: 26 (1,4 %)		England: 48 (1,2 %)	

Alla fyra tidningar hade relativt litet beskrivning av spelarnas känslor som kan ses i tabell 19. Trots att antalet var likadant i Sverige och England skilde kvaliteten av meningarna också i denna kategori. En stor del av meningarna i svenska tidningar behandlade om spelaren var nöjd med segern eller besviken över förlusten. Oftast syntes det i ordval (t.ex. *förstås*, *naturligtvis*) att journalisten var medveten om att han skrev självklarheter:

SvD: Även Zlatan Ibrahimovic var förstås missnöjd efteråt.

DN: Baselprouffset var naturligtvis besviken över att han bara fick spela en halvlek.

Däremot var beskrivningen av spelarnas känslor i de engelska tidningarna mer informativ. Journalisterna använde inte så mycket spelarnas tankar om resultatet utan i stället skrev de mer om hur spelaren ser någon enskild händelse:

TT: Lampard claimed he felt “excited”, rather than threatened, by watching younger midfield players come to the fore in the past year.

DT: Defoe also made particular mention of Wayne Rooney’s contribution, who provided the assist for all four England goals, and believes that they have demonstrated the potential in their partnership.

4.2.4.2 Känslor hos tränare

Meningar där journalisten skriver om tränarens känslor.

Tabell 20. Känslor hos tränare

SvD	DN	TT	DT
11 (1,0 %)	5 (0,7 %)	38 (2,5 %)	29 (1,2 %)
Sverige: 16 (0,9 %)		England: 67 (1,7 %)	

Andelen meningar i denna kategori var nästan dubbelt så stor i de engelska (1,7 %) som i de svenska tidningarna (0,9 %) som tabell 20 visar. Emellertid är det mer intressant att jämföra de här andelarna med föregående kategori. Jag anser att det är ett tecken på kompetens om artikeln innehåller mer beskrivning av känslor från tränaren än från spelarna (se avsnitt 2.4). Orsaken till detta är tränarens sakkunskap och vikt av åsikter. Jämförelsen avslöjar att i engelska tidningar fanns det mer meningar om tränarens känslor (1,7 % - 1,2 %) medan i svenska tidningar var det tvärtom: det fanns mer beskrivning om spelarnas känslor (1,5 % - 0,9 %).

När man jämför användningssyftet av meningarna i denna kategori kan man se att i de svenska tidningarna brukade meningarna fungera som en ledning till intervjun:

SvD: Särskilt besviken var han över Behrang Safaris misslyckade inkast som gav Holland 2-0.

DN: Men förbundskaptenen Erik Hamrén var ändå inte helt lycklig efter matchen.

I de engelska tidningarna fanns det också mycket sådana här meningar som leder läsaren till intervjun. Skillnaden till de svenska tidningarna var att i England fanns det oftast en taktisk dimension i meningarna. Tränarens uppfattning om skador eller avstängningar var mycket vanliga: ungefär 30 % av meningarna i denna kategori handlade om dem.

DT: Capello said he was concerned at Michael Dawson's injury.

Ett speciellt drag i de engelska tidningarna var sättet hur journalisten använde tränarens känslor att beskriva spelarens prestation. Alltså journalisten antog att tränaren är av samma åsikt som sig själv. Med andra ord maskerar journalisten sin egen analys till tränarens känslor om spelet:

TT: *Capello was grateful once again for the Liverpool man's energy as well as Joe Hart's alertness in goal.*

Med sådan här skrivning ville journalisten framhäva tränarens position i landslaget: det är tränaren som bestämmer vem spelar. Naturligtvis var journalisterna försiktiga med de här meningarna. Deras antaganden var alltid mer eller mindre självklara:

DT: *Because the last thing Capello wants now is to get into a situation whereby Rooney stops becoming a threat to opposing goalkeepers.*

4.2.5 Intervjuer

Nedan analyseras kommentarerna om *intervjuer* i det undersökta materialet med hjälp av tre underkategorier: *kommentarer av spelare, kommentarer av tränare och andra kommentarer.*

4.2.5.1 Kommentarer av spelare

Meningar där spelarna intervjuas. Jag har bara accepterat direkta citat i den här kategorin.

Tabell 21. *Kommentarer av spelare*

SvD	DN	TT	DT
132 (11,7 %)	10 (1,5 %)	127 (8,3 %)	211 (9,1 %)
Sverige: 142 (7,9 %)		England: 338 (8,8 %)	

Som man kan se i tabell 21 det fanns ingen stor skillnad i andelarna i denna kategori. Sverige (8,1 %) och England (8,8 %) använde spelarnas kommentarer nästan lika mycket. Dock var skillnaden mellan SvD (11,7 %) och DN (1,6 %) anmärkningsvärd. Speciellt det lilla antalet i DN var överraskande: det fanns bara tio meningar där spelarna intervjuades. För att ha en tydligare uppfattning om denna kategori delade jag in den i två underkategorier: a) beskrivning av känslor, och b) matchanalys. Man måste komma ihåg att följande procenttal bara syftar på kategorin av spelarnas intervjuer, inte på hela undersökningen.

a) Beskrivning av känslor

Kommentarer där spelaren beskriver sina känslor efter matchen.

Tabell 22. Kommentarer av spelare: beskrivning av känslor

SvD	DN	TT	DT
42 (31,8 %)	7 (70,0 %)	86 (67,7 %)	116 (55,0 %)
Sverige: 49 (34,5 %)		England: 202 (59,8 %)	

När man iakttar andelarna i denna underkategori i tabell 22 kan man se att intervjuerna av engelska spelare bestod till 59,8 % av beskrivning av känslor medan i de svenska tidningarna var andelen mycket mindre (34,5 %). Dock var andelen i *DN* 70 % men samplet var så litet att man inte ska fästa för mycket avseende vid det. Om man tänker på kvaliteten av intervjuer är det klart att denna underkategori är ett tecken på mindre kompetens än matchanalys. Om man granskar resultat i tidigare kategorier var det litet överraskande att i de engelska tidningarna var denna andel så stor.

Andelen meningar var alltså ganska liten i de svenska tidningarna. Största delen av spelarnas kommentarer var menlöst snack, oftast från Zlatan. Jag räknade att t.o.m. 41 % av kommentarerna i denna kategori var Zlatans:

SvD: "Jag står bara här och njuter, vi spelar i min hemstad och vi får bjuda på sex mål, det kan inte bli bättre än så här", sade Zlatan till TV10 efter matchen.

DN: "Vi vinner matchen, det var det viktigaste", säger Zlatan Ibrahimovic.

I de engelska tidningarna var kvaliteten inte högre. Lagets stjärnspelare Wayne Rooney intervjuades mycket, såsom Zlatan i de svenska tidningarna. Dock var andelen mycket mindre är Zlatans, "bara" 21 %.

TT: Rooney: "I'm enjoying my football, I've got a hunger about me, I want to prove myself again and hopefully I'm doing it."

Skillnaden till Sverige i de engelska tidningarna var att också många andra spelare, oftast målskyttarna, fick en chans att beskriva sina känslor:

DT: Gary Cahill: *“I heard the whistle and thought I was offside, otherwise I would have been a lot more excited than that but I’m over the moon. It was fantastic to get my first goal.”*

b) Matchanalys

Kommentarer där spelaren analyserar matchen.

Tabell 23: Kommentarer av spelare: matchanalys

SvD	DN	TT	DT
94 (71,2 %)	3 (30,0 %)	41 (32,3 %)	95 (45,0 %)
Sverige: 97 (68,3 %)		England: 136 (40,2 %)	

Jag anser att den här underkategorin är mycket mer intressant än den föregående. Meningarna har mycket mer informationsvärde och de ger ofta läsaren något nytt och intressant om spelet. Tabell 23 visar att spelarnas intervjuer bestod till 68,3% av matchanalys i de svenska tidningarna medan i de engelska tidningarna var andelen 40,2 %.

I denna kategori använde svenska journalister mer också andra spelarnas kommentarer än Zlatans. Orsaken till detta är att man alltid måste ha kommentarer från spelarna som har en avgörande insats i matchen. Läsarna vill veta hur målskyttarna ansåg matchen:

SvD: Sebastian Larsson: *”Vi visste att det fanns gott om utrymme bakom deras backlinje och vi skulle försöka komma i djupledslöpningar.”*

Igen fanns det också meningslöst snack från Zlatan. Även om han inte hade haft en viktig roll i resultatet, var hans kommentarer med:

DN: *"Vi gör inte den bästa matchen", säger Zlatan Ibrahimovic.*

Skillnaden mellan Sveriges och Englands landslag är att i Sverige är lagets stjärnspelare och kapten samma person (Zlatan) medan i England är Rooney stjärnspelaren och Gerrard kaptenen. Det också syntes i de engelska tidningarna: man använde inte bara Rooneys kommentarer utan man uppskattade lagkaptenens ställning och litade på hans sakkunskap:

TT: *"I think the first-half performance was perfect," Gerrard said. "Everything the manager asked of us we did and we got the game plan spot-on. I think we got a little bit lazy in the second half and they came into the game, but it was never in doubt. We tore them apart.*

I de engelska tidningarna intervjuades också andra spelare än bara målskyttarna eller stjärnspelarna. Oftast fick de erfarna spelarna en chans att säga vad de tänkte om matchen.

DT: *Frank Lampard: "The way we played, with the front three breaking, I think it worked very well. It's the manager's prerogative to use different systems at different times and I think he did it today cleverly, and that gave us the dominance in midfield."*

4.2.5.2 Kommentarer av tränare

Meningar där tränaren intervjuas. Jag har bara accepterat direkta citat i den här kategorin.

Tabell 24. Kommentarer av tränare

SvD	DN	TT	DT
43 (3,8 %)	16 (2,4 %)	104 (6,8 %)	215 (9,2 %)
Sverige: 59 (3,3 %)		England: 319 (8,3 %)	

Procenttalen i tabell 24 visar att i de engelska tidningarna (8,3 %) fanns det mycket mer kommentarer av tränaren än i de svenska (3,4 %). Skillnaden är anmärkningsvärd, inte bara

siffermässigt utan eftersom den här kategorin är mycket viktig om man tänker på sportjournalistikens kompetens (se avsnitt 2.4). Dock måste man komma ihåg att det kan finnas olika slags kommentarer av tränaren, och därför borde man inte bara stirra på siffrorna. För att ha en tydligare uppfattning om denna kategori, jag delade också den i två underkategorier: a) beskrivning av känslor, och b) matchanalys. Följande procenttal syftar bara på kategorin av tränarnas intervjuer, inte på hela undersökningen.

a) Beskrivning av känslor

Kommentarer där tränaren beskriver sina känslor efter matchen.

Tabell 25. Kommentarer av tränare: beskrivning av känslor

SvD	DN	TT	DT
14 (32,6 %)	4 (25,0 %)	30 (28,8 %)	14 (6,5 %)
Sverige: 18 (30,5 %)		England: 44 (13,8 %)	

Andelen var mycket mindre i denna underkategori i alla tidningar vilket är bra med tanke på kompetens. Man kan se i tabell 25 att 30,5 % av tränarnas kommentarer beskrev känslor i de svenska tidningarna medan i England var andelen bara 13,8 %. Speciellt senare procenttal är mycket bra eftersom beskrivning av känslor är mycket dålig sportjournalistik i jämförelse med matchanalys. Följande exempel belyser denna dimension:

SvD: - Underbart, fantastisk känsla att få vinna första matchen och vinna övertygande inför denna fantastiska publik, säger Hamrén till TV6.

DN: – Jag är jätteglad att vi vann med 6–0.

TT: “I’m happy Rooney scored, and I’m happy with the performance of the team,” Capello said.

Man kan lägga märke till att meningar i denna kategori erbjöd oftast bara självklarheter: tränaren är glad över mål och segrar och besviken över förluster. Något nytt och intressant kunde jag hitta endast i *DT* där kommenterades också annat än bara matchen. Englands kaptenval orsakade diskussion och tränaren Fabio Capello tog också ställning till ärendet:

DT: "I hope I will meet with him," he said. "I want to speak with him and tell him what really happened."

b) Matchanalys

Kommentarer där tränaren analyserar matchen.

Tabell 26. Kommentarer av tränare: matchanalys

SvD	DN	TT	DT
29 (67,4 %)	12 (75,0 %)	74 (71,2 %)	201 (93,5 %)
Sverige: 41 (69,5 %)		England: 275 (86,2 %)	

Som sagt, proportionen mellan matchanalys och beskrivning av känslor var mycket positiv: tabell 26 visar att 69,5 % av tränarnas kommentarer var analyserande i de svenska tidningarna medan andelen var 86,2 % i de engelska tidningarna. Således kan man anta att den engelska fotbollsjournalistiken är mer analytisk också på detta delområde men dock måste man iaktta meningarna i denna kategori närmare före större slutsatser.

Standarden på meningarna i svenska tidningar var mycket varierande. I *SvD* var tränarens kommentarer ganska illustrerande och lagets prestation också kritiserades ganska mycket. Tränaren inte bara sade att det var en dålig match utan han analyserade vad som gick fel:

SvD: – Vi visade inte tillräckligt med utstrålning eller mod. Det såg ängsligt ut och då är det svårt att spela, både offensivt och defensivt, sade Hamrén.

Däremot fanns i *DN* oftast inget intressant i tränarens kommentarer om spelet. Typiska kommentarer var sådana här triviala observationer som alla kan se med sina egna ögon när de tittar på matchen:

DN: – Andreas Isaksson gjorde några riktigt bra insatser, tyckte Hamrén.

Tränarens kommentarer hade igen mer taktiska elementer i de engelska tidningarna. Till skillnad med *SvD* var kommentarer ännu mer analytiska och detaljerade. Engelska journalister skrev mycket om viktigheten av enskilda spelare i lagets taktik. Englands förste tränare Fabio Capello var nästan utan undantag mer analyserande i sina kommentarer än sin svensk kollega Erik Hamrén:

TT: “It’s important because Rooney’s a player with movement, he creates a lot of space for the other players, and he doesn’t stay only up field. He comes back, with his movement creating difficulties for the opponents. Afterwards he always arrives in front of goal where you need him. This is important.”

DT: “Before the movement of Rooney was always free,” Capello said. “But this time he had to come back more and play in the hole. With Milner left and Theo right, and then Adam Johnson later, it was a great position for him.”

4.2.5.3 Andra kommentarer

Meningar där någon annan person än spelaren eller förste tränaren intervjuas.

Tabell 27. Andra kommentarer

SvD	DN	TT	DT
8 (0,7 %)	30 (4,4 %)	15 (1,0 %)	0
Sverige: 38 (2,1 %)		England: 15 (0,4 %)	

Kommentarer av någon annan person än spelaren eller förste tränaren var mycket få i båda länder som kan ses i tabell 27. I Sverige var andelen 2,1 % men i de engelska tidningarna fanns det ännu mindre, bara 0,4 %. I *DT* fanns det inte en enda mening i denna kategori vilket var mycket överraskande. I de svenska tidningarna fanns det några kommentarer från assisterande förbundskapten Marcus Allbäck. Hans kommentarer användes ofta när journalisten skrev om spelarnas prestation i träningarna och i klubb laget:

SvD: – Tobias har verkligen kommit in och visat framfötterna. Han har varit väldigt duktig i sitt klubb lag och riktigt, riktigt bra här på träningarna. Det är kul att se, förklarade spelaransvarige Marcus Allbäck valet på Fotbollförbundets hemsida.

När det behövdes expertis om icke-matchrelaterade frågor eller man ville diskutera om tränarens position fick de administrativa personerna också en chans att kommentera, både i Sverige och i England. Dock var sådana här meningar mycket få:

DN: Lagrell (Förbundets ordförande): – Sen är det ju också så här, det är inte bara frågan om att få honom fri till Hollandsmatchen. Utan vi har ju anledning att arbeta med domarrapporten, för det kan ju vara avgörande för en, två eller tre matcher.

TT: Adrian Bevington (Club England managing director): “I don’t understand the debate,” he said. “We’ve been very clear from the outset that Fabio has a four-year contract and I don’t think it’s even appropriate to be debating that when we are sitting top of our group.”

4.2.6 Matchanalys

Meningar där journalisten analyserar matchen och gör sina egna tolkningar om spelet. Jag accepterade här bara neutrala eller positiva iakttagelser om matchen.

Tabell 28. Matchanalys

SvD	DN	TIMES	DT
189 (16,7 %)	108 (16,0 %)	199 (13,0 %)	347 (14,9 %)
Sverige: 297 (16,5 %)		England: 546 (14,2 %)	

Procentalen i tabell 28 visar att i de svenska tidningarna (16,5 %) fanns det mer matchanalys än i de engelska (14,2 %), vilket var litet överraskande när man tänker på rangordningen av länderna i föregående kategorier. Man måste dock undersöka meningar i denna kategori närmare för att göra vidare tolkningar. I själva verket gjorde jag detsamma här som jag gjorde med intervjuer, dvs. jag delade matchanalysen vidare i två underkategorier: spelardömning och taktiska aspekter.

a) Spelarbedömning

Meningar där journalisten värderar spelarnas prestation.

Tabell 29. Matchanalys: spelarbedömning

SvD	DN	TT	DT
166 (87,8 %)	93 (86,1 %)	146 (73,3 %)	217 (62,5 %)
Sverige: 259 (87,2 %)		England: 363 (66,5 %)	

I tre av de fyra tidningar, *SvD*, *TT*, *DT*, fanns det ett separat avsnitt för spelarbedömning med vitsord. Man kunde anta att det skulle öka antalet meningar i denna kategori men bristen på avskilda spelarbetyg syntes inte i mängden av meningar i *DN*. I själva verket var andelen spelarbedömning mycket högre i de svenska tidningarna (87,2 %) än i de engelska (66,5 %) som kan ses i tabell 29.

I svenska tidningar var spelarbedömning oftast ganska ytlig, som man kan se på följande exempel. För läsaren skulle det vara intressant att veta i hurdana situationer spelaren klarade sig bra. Enligt journalisterna var spelarna alltid bra genom hela matchen vilket är naturligtvis

möjligt men inte så allmänt. Ett mer analytiskt drag i svenska tidningar var dock att spelarna bedömdes inte bara som individer utan som en medlem av laget där samarbete är viktigt:

SvD: Kim Källström: Stabilt samarbete med Anders Svensson. Satte säkerheten främst.

DN: Daniel Majstorovic visade definitivt att han inte håller att bygga en backlinje kring.

I engelska tidningar var spelarbedömning litet mer detaljerad. Till skillnad från svenska kollegor analyserade engelska journalister hur spelarnas stabilitet syntes på planen.

TT: Phil Jagielka: Looked remarkably assured for a man winning only his sixth cap and on occasions needed to be, carrying out an excellent covering job when Lescott was dragged out of position.

DT: Ashley Cole: Outstanding defensively when England very briefly came under Bulgarian pressure during the first-half and was also always willing to overlap in attack.

b) Taktiska aspekter

Meningar där journalisten analyserar lagets taktik på något sätt.

Tabell 30. Matchanalys: taktiska aspekter

SvD	DN	TT	DT
23 (12,2 %)	15 (13,9 %)	53 (26,7 %)	130 (37,5 %)
Sverige: 38 (12,8 %)		England: 183 (33,5 %)	

Som man kan se i tabell 30 fanns det mycket mer analys om taktiken i de engelska tidningarna (33,5 %) än i de svenska (12,8 %). Skillnaden är enorm, och när man iakttar

kvaliteten av meningarna kan man också se att analysen igen är ytligare i de svenska tidningarna:

SvD: Utan press på bollhållaren, det som aningen belyste Anders Svenssons temposvagheter och mittbackarnas sävlighet och svaga uppspel inledningsvis mot Ungern, kunde blågult briljera som Barcelona på Swedbank Arena. Det var inte svårt att vinna med stil.

Som man kan se i föregående exempel använder journalisten orsakssamband i analysen: varför skedde det något på planen. Analysen saknar ändå en djupare dimension: vad betyder det att *briljera som Barcelona*. Däremot var taktisk analys oftast bara kommentarer om spelarval i DN. Nästan inga taktiska nyanser inom spelet granskades och analyserna saknade motiveringar regelbundet:

DN: Erik Hamrén hade rensat i laget och det viktigaste för framtiden var att Rasmus Elm ersatte Anders Svensson i startelvan.

När man granskar taktisk analys i de engelska tidningarna kan man se skillnaden mycket snabbt. Det syntes omedelbart att journalisten är fotbollsexpert och vet vad han pratar om:

DT: So what Capello did on Friday was get his side to form up in 4-4-2 when they lost the ball but pupate into a more fluid 4-2-3-1 when they regained it.

Typiskt för matchanalys i engelska tidningar var avskiljandet av spelet med boll från spelet utan boll. Analysen var nästan utan undantag mycket precis och detaljerad:

TT: Out of possession, his England were rigorous. With the ball, they were careful and patient, unafraid to knock it around at the back and try to tempt the Swiss forward. The basics, in short, were in place. With a winning mentality, they are almost instinctive and, to pick a nit, overconfidence crept in. Capello has time to work on that.

4.2.7 Kritik

Nedan analyseras kommentarerna om *kritik* i det undersökta materialet med hjälp av fem underkategorier: *kritik mot en spelare*, *kritik mot laget*, *kritik mot tränare*, *kritik mot domaren* och *kritik mot medier*.

4.2.7.1 Kritik mot en spelare

Meningar där journalisten kritiserar spelarens prestation i matchen.

Tabell 31. Kritik mot en spelare

SvD	DN	TT	DT
108 (9,6 %)	62 (9,2 %)	117 (7,7 %)	135 (5,8 %)
Sverige: 170 (9,4 %)		England: 252 (6,6 %)	

Enligt procenttalen var fotbolljournalisterna mer kritiska i Sverige (9,4 %) än i England (6,6 %). Naturligtvis påverkar lagets prestationer mängden kritiska kommentarer men Sverige och England hade en liknande framgång i kvalspelet så jag anser att procenttalen är jämförbara. Dock måste jag granska kvaliteten av kritiken innan jag kan säga att svenska fotbolljournalister är mer kritiska mot spelarna än engelska.

I de svenska tidningarna var kritiken oftast direkt och osminkad. Speciellt fick spelarnas attityd och lättja kritik från journalisten:

SvD: Anders Svensson såg gammal och stel ut, Pontus Wernbloom kom aldrig in i duellerna. Sebastian Larsson och Johan Elmander var i fel zon, inte den gula som Hamrén efterlyste, utan i röd (Larsson) och grön (Elmander).

Man måste dock komma ihåg att sådan här kritik inte kräver så mycket från journalisten. Oftast kan man hitta kritik om spelarnas attityd i matcherna där laget har tappat poäng. T.ex. det föregående exemplet är från förlusten mot Holland. Förstås kunde spelarnas attityd vara

bättre men t.ex. kritik mot dåliga beslut på planen skulle vara mer analytisk fotbollsjournalistik.

Vid sidan av kritik gav svenska journalister också några egna förbättringsförslag:

DN: Ibrahimovic och Toivonen gjorde kvällen alldeles för lugn för van Bommel. Nästa gång Sverige har en motståndare som håller riktig klass måste Zlatan flyttas ner för att inte försvinna ur svenska spelet och bli större orosmoment för motståndarnas uppspel.

Jag märkte också att Sveriges stjärnspelare Zlatan Ibrahimovic kritiserades på samma sätt som alla andra. Situationen var liknande också i de engelska tidningarna: när Wayne Rooney gjorde något fel fick han väldigt hård kritik från pressen. Speciellt när Rooney fick rött kort skrädde journalisterna inte orden:

DT: Wayne Rooney's red card was irresponsible and self-indulgent, personal frustration getting the better of his responsibility to his team-mates.

DT: Montenegro v England: his country needed him and Wayne Rooney let everyone down again

Ett intressant särdrag i de engelska tidningarna var det humoristiska sättet att kritisera. Humor användes speciellt när spelarens prestation var ovanligt dålig:

TT: As someone noted brutally on the occasion of Michael Ricketts's debut, Davies surely won two caps last night — his first and his last.

TT: Wayne Rooney's abject form continues and if Gareth Barry had moved any slower, a doctor would have needed to check him for a pulse.

Trots att användning av humor var ganska häftig var den oftast saklig. Dock fanns det några fall där kritiken var ganska bitande och engelska journalister gick mycket långt med hånet:

DT: Would that we could say the same about Young's side-kick, Darren Bent. The rangy striker underlined the toothlessness of England's attack when he picked up a loose ball and contrived to miss an open goal by yards. What was that Harry Redknapp said about Bent squandering chances his wife could score? Perhaps this was the answer. Perhaps Capello should have set out to befuddle Switzerland by sending out an England WAGS XI, with Coleen Rooney leading the line and Christine Bleakley playing the anchor role. They could have created a greater threat up front than Bent and Theo Walcott managed all match.

Engelska journalister kritiserade spelarna också för deras attityd, men inte så mycket som svenska kollegor. Däremot fanns det mer kritik om dåliga beslut och taktiska ärenden: denna aspekt saknades i de svenska tidningarna. Som följande exempel visar, trots att sådan här kritik riktas direkt mot spelaren, får också tränaren kritik mellan raderna. Det är ju förbundskaptenen som är ansvarig för taktiken:

DT: Too often early on here Rooney dropped incredibly deep in search of the ball, frustrated by England's slow progress, so robbing the team of their main striker. Admittedly, someone moved into his place to showcase the fluid rotation of this latest formation, but it is not ideal when Rooney takes himself so far from the firing line.

4.2.7.2 Kritik mot laget

Meningar där journalisten kritiserar hela lagets prestation i matchen, dvs. kritiken är inte riktad mot individer.

Tabell 32. Kritik mot laget

SvD	DN	TT	DT
35 (3,1 %)	45 (6,7 %)	37 (2,4 %)	61 (2,6 %)
Sverige: 80 (4,4 %)		England: 98 (2,6 %)	

Ibland ansåg journalisten att felet inte var i individer eller tränaren heller utan hela laget kunde ha klarat sig bättre. Då är kritiken också mer allmän och mindre detaljerad. Oftast användes meningar i denna kategori som en inledning till mer exakt kritik men det fanns också fall där journalisten bara kritiserade laget allmänt, speciellt i de svenska tidningarna. Det också syns i procenttalen: i Sverige (4,4 %) var antalet högre än i England (2,6 %).

Svenska fotbollsjournalister hade en relativt kritisk attityd mot landslaget. Sverige vann Finland 5-0 men trots det hittade journalisten något att kritisera. T.ex. i följande exempel förvarnar journalister om slöhet mot starkare motståndare:

SvD: Finländarna tilläts komma fram några gånger lite väl enkelt och den svenska koncentrationen var inte den bästa i andra halvlek. Inte ens en gnutta nonchalans håller mot vassare motstånd.

När lagets prestation var mycket svag var också kritiken hård. Ett vanligt sätt att demonstrera misslyckandet var att kalla spelarna för pojkar:

DN: Alla pojklag har stunder då de är helt vilse i försvarsspelet, skyller på varandra, stör sig på att motståndarna filmar och kastar inkast till motståndarnas bästa spelare.

Sveriges kvalspel var en stor succé: landet vann åtta matcher och förlorade bara två. Journalisterna både berömde och kritiserade laget i segrarna men i förlusterna gjorde Sverige allt fel enligt tidningarna. När Sverige förlorade mot Holland var motståndaren det andra bästa landslaget i världen (FIFA 2011) men trots det var de svenska journalisterna väldigt besvikna med prestationen:

DN: *Svenskarna var fel uppställda, feltajmade, fel på hela tiden i försvarsspelet.*

Engelska fotbollsjournalister var ännu mer häftiga med kritik mot landslaget. Den hårda kritiken hade ofta underhållande element, t.ex. sådana här frågorna om spelarna hade stövlar på sig var allmänna:

TT: *Here Wembley witnessed drama of a more earthy variety, the kind of entertainment that comes from error and mishap. Did England play the first 45 minutes wearing boots on their feet or banana skins?*

Jag märkte också att engelska journalister älskar ordlek och referenser till populärkultur. T.ex. när England spelade ett oavgjort resultat mot Schweiz i juni talade journalisten om "midsummer murder" som refererar till den välkända engelska TV-serien *Midsomer Murders*:

TT: *Forget abstaining from the Fifa presidential vote, England should boycott international matches - at least in June. There's something about the month, perhaps the weather, maybe what players see as the chore of performing when the club season is over, that makes it midsummer murder for everyone watching the Three Lions.*

Ett annat intressant drag som märkte i denna kategori är att engelska fotbollsjournalister använder mycket svårare fotbollstermer än deras svenska kollegor. Journalisterna antar tydligt att läsaren vet mycket om fotboll. T.ex. för att förstå följande exempel måste läsaren veta att termen *garryowens* betyder en lång, hög boll som sparkas till motståndarens straffområde:

DT: *Increasingly frustrated by the sight of this crowded centre, England went high, wide and not particularly handsome. A series of Garryowens to Crouch produced nothing. England tried to take flight through their wings.*

Jag märkte också att om England tappade poäng mot ett land som var svagare på förhand var orsaken till detta alltid slöhet hos det engelska laget i stället för ett bra spel av motståndaren. Engelska journalister kallade t.ex. oavgjort resultat mot Montenegro deprimerande och snöplig:

DT: How depressing. How embarrassing. The world's newest footballing nation, a country of only 650,000 souls and missing their one star held England, the self-styled motherland of the game, who have been playing since 1872 and on this grim evidence do not look to have evolved much. No wonder England fans made their contempt known at the final whistle.

Dock fanns det också mycket konstruktiv kritik i matchen mot Montenegro. Journalisten inte bara kritiserade vad som var fel i lagets prestation utan han gav sina egna förbättringsförslag om hur laget borde spela:

DT: England should have played a higher line, pushed their midfield up and as much as that responsibility fell to Gerrard, it fell to Rio Ferdinand also.

4.2.7.3 Kritik mot tränaren

Meningar där journalisten kritiserar tränarens taktik eller spelarval i matchen.

Tabell 33. Kritik mot tränaren

SvD	DN	TT	DT
6 (0,5 %)	22 (3,3 %)	18 (1,2 %)	54 (2,3 %)
Sverige: 28 (1,6 %)		England: 72 (1,9 %)	

Det fanns ingen stor skillnad i kritik mot tränaren mellan de engelska (1,9 %) och de svenska tidningarna (1,6 %). Emellertid fanns det en större skillnad mellan *TT* (1,2 %) och *DT* (2,3 %) och speciellt mellan *SvD* (0,5 %) och *DN* (3,3 %). De svenska tidningarna skiljde sig inte bara i antalet meningarna utan i kvaliteten också. För det första fanns det bara sex

meningar i SvD där Erik Hamrén kritiserades, men endast i två av dem sade journalisten vad som han gjorde fel. Taktiken kritiserades inte alls, bara spelarval:

SvD: Men genom att ta in Oscar Wendt på vänsterbacksplatsen gjorde Erik Hamrén ett felbeslut som blev ödesdigert.

I DN fanns det mer kritik mot Hamrén och kritiken var också mer precis, men kritiken riktades alltid mot spelarvalet också i denna tidning:

DN: Erik Hamrén gjorde en hel del fel. Hans största var att han inte fick spelarna att ha rätt inställning med sig ut till matchen. Ett annat att han tog ut Oscar Wendt i startelvan, ett större att han inte tog ut Wendt från planen.

De svenska tidningarna hade alltså brist på kritik mot taktiken men när man jämför situationen till de engelska tidningarna är skillnaden påfallande. De engelska journalisterna tog ofta ställning till Englands speltaktik:

TT: The whole England team were too deep and if there was one obvious failure from Capello, it was his refusal to instruct Adam Johnson and Ashley Young, wingers playing on their "wrong" sides, to swap flanks.

Naturligtvis kritiserades också spelarvalet men de engelska journalisterna motiverade sina åsikter bättre än de svenska:

DT: Fabio Capello always advocated picking players on form yet he left Ashley Young, good enough to be coveted by Manchester United, on the bench and started James Milner, who is not even first choice at Manchester City.

Capello fick också kritik för icke-sportrelaterade frågor. Enligt de engelska journalisterna behöver han träning i mänskliga relationer:

DT: *Upset one of your stars, as he clumsily did with Rio Ferdinand over the England captaincy, and you have potentially lost the faith of an important player. Not great news.*

4.2.7.4 Kritik mot domaren

Meningar där journalisten kritiserar domarens insats i matchen.

Tabell 34. Kritik mot domaren

SvD	DN	TT	DT
1 (0,1 %)	0	9 (0,6 %)	9 (0,4 %)
Sverige: 1 (<0,1 %)		England: 18 (0,5 %)	

I de svenska tidningarna fanns det bara en mening där domaren kritiserades, och kritiken där var försiktig icke-fördomande. Journalisten sade bara sin egen åsikt om situationen:

SvD: *...borde i mina ögon inte gett gult kort...*

Däremot var antalet litet större i England, 18 (0,5 %), dvs. ungefär en kritiserande mening per match per tidning. När jag granskade meningarna i denna kategori närmare fann jag att kritiken mot domaren fördelades opartiskt i England: det fanns bara en mening där journalisten ens litet kritiserade domaren om situationer där han inte gav ett straff till engelska spelare. Även i den där meningen journalisten specificerar inte dessa situationer utan nämner bara en tackling av en schweizisk spelare:

TT: *Slovenian referee Damir Skomina was not as good as his assistants, who got several tight offside decisions right. He failed to punish late tackling by both sides severely enough and should have sent off Switzerland's Johan Djourou.*

I alla andra meningar riktades kritiken mot beslut som var emot England. Kritiken mot domaren var mycket ensidig och hård, och ibland tog journalisterna också fram tidigare fall där England har upplevt orättvisa:

DT: It should have been a penalty just as Frank Lampard's goal should have stood against Germany in Bloemfontein. More depressing than the incompetence of referee Manuel Graffe was the need to cling to an excuse in the first place.

4.2.7.5 Kritik mot medier

Meningar där journalisten kritiserar sina kollegor.

Tabell 35. Kritik mot medier

SvD	DN	TT	DT
0	10 (1,5 %)	5 (0,3 %)	11 (0,5 %)
Sverige: 10 (0,6 %)		England: 16 (0,4 %)	

I alla fyra tidningar fanns det väldigt få meningar där medier kritiserades. I SvD fanns det inga men jag kunde ändå hitta några meningar där journalisten vågade kritisera sina kollegor i andra tidningar. DN var tidningen som hade mest kritik mot medier (1,5 %), och kritiken var oftast direkt och skarp, t.ex. i fallet där en före detta journalist hade kritiserat nutidens journalister:

DN: Han sade att journalister inte vågar kritisera Zlatan. Den fantastiskt fantasifulla konspirationsteorin går ut på att den som kritiserar Zlatans spel inte får några intervjuer med honom. Vet inte riktigt var Friman varit det senaste årtiondet. Att "få en intervju med Zlatan", lite på tu man hand så där, så gick det kanske till när Anders Grönhagen lirade i Djurgården. Inte i dag.

En grupp som kritiserades ofta i *DN* var nostalgiker. De svenska fotbollsjournalisterna syntes inte tycka om människor som letar efter ”den gamla goda tiden”:

DN: Nostalgikern glömmet hur det såg ut mot Spanien i Madrid, Ryssland i EM och Kroatien i Zagreb. Då fanns ingenting som fick mig att tro och hoppas på bättre svenska tider.

Däremot fanns det inte kritik mot nostalgikerna i de engelska tidningarna utan kritik mot andra kritiker. Andra journalister kritiserades speciellt om att vara för svartvita när de kritiserar Capello:

TT: No wonder Capello has looked on scornfully as his methods have come under fire. The media want him to say ‘I screwed up picking 4-4-2 this summer’ but, after from no manager ever admitting that they chose the wrong formation (if they started, they might never stop), it makes the debate ludicrously black and white.

Journalisterna i *TT* och *DT* försvarade förbundskaptenen ganska mycket och fästade avseende speciellt vid taktiken. Några andra fotbollsjournalister hade beständigt krävt en viss formation på planen och sådant här grundlös kritik plattades till effektivt:

TT: This is not an argument that can be reduced to an Animal Farm-type dogma — two holding midfield players good! Four across the middle bad! — as if everything depends on a formation.

Också några spelare försvarades i de engelska tidningarna, speciellt de erfarna. Människor som gläder sig om spelarens misslyckande dömdes men journalisterna motiverade inte varför man inte får kritisera spelaren:

DT: The criticism of Lampard is at times unfair. The delight if he struggles even more so.

Engelska kvällstidningar fick också kritik. Utskällning tåldes inte i dagstidningar:

DT: ...but with many still wanting to talk about Capello as the 'wally with the lolly' - rather than Steve McClaren with that broly at Wembley - but it's time for that cat-calling to stop.

Journalisterna i *DT* och *TT* anklagade sina kollegor också för överdriven hoppfullhet med hänsyn till kvaliteten av spelarmaterialet:

DT: We shouldn't get over-excited going into tournaments. It happens every time: England qualify and the country's expectations reach ridiculous levels.

4.2.8 Motståndare

Meningar där journalisten analyserar motståndarens spel. Jag har också accepterat kommentarer av motståndarens tränare i den här kategorin.

Tabell 36. Motståndare

SvD	DN	TT	DT
54 (4,8 %)	53 (7,9 %)	163 (10,7 %)	109 (4,7 %)
Sverige: 107 (5,9 %)		England: 272 (7,1 %)	

Det fanns litet mer analys om motståndaren i de engelska tidningarna (7,1 %) än i de svenska (5,9 %). Trots det kan man inte dra några stora slutsatser om skillnaden eftersom det finns en förklaring för detta. Wales spelade i samma grupp med England, och eftersom Wales tillhör Storbritannien är det naturligt att den engelska pressen är mer intresserad av dem. Dock är det mycket intressant att granska hur behandlingen av Wales skiljer sig från andra motståndare i de engelska tidningarna.

Både svenska och engelska tidningar nedvärderade motståndarna ganska mycket, men oftast var det välgrundat. T.ex. om man kallar San Marino "Europas sämsta landslag" är det sant enligt FIFA-rankningen och landets resultat under den senaste tiden (FIFA 2011). Om det är nödvändigt att nämna eller inte beror på den som frågas:

SvD: San Marino, Europas sämsta landslag, hade inget att sätta emot när Sverige satte fart.

Också Finland kritiserades mycket för förlusten mot Sverige. Kritiken var oftast hård men korrekt:

DN: Men Finland var inte bra, det måste sägas. Framåt fanns det hot, men i försvaret var det finländsk virrighet, slarvighet och brist på kvalitet.

Dock var nedvärderingen ibland mycket hård och den var mer som hån än kritik:

SvD: Finland var ärligt talat uselt. Deras försvarsspel var som förvirrade Mumintröll på vift.

Svenska journalister underskattade oftast motståndarna som Sverige vann men lovordade egentligen bara Holland, trots att också Ungern slog Sverige. Journalisterna prisade holländska spelare mycket, och ibland också provocerade läsarna genom att kalla Wesley Sneijder "världens bästa fotbollsspelare" många gånger:

DN: Och världens bästa fotbollsspelare hade inga problem att spela loss Ibrahim Afellay mellan de svenska mittbackarna, som säkert placerade in bollen till höger om Andreas Isaksson.

DN: Bjussar man världens bästa Wesley Sneijder på godsaker på egen planhalva ska man inte ha stryk. Man får det ändå så att man slås groggy.

De engelska journalisterna också nedvärde motståndaren, men inte så mycket som de svenska. En orsak till detta var att Englands grupp inte hade så svaga landslag, såsom San Marino i Sveriges grupp. Laget som blev sist i Englands grupp var Bulgarien som tog också emot den hårdaste kritiken:

DT: That left spaces and Bulgaria had their chances, poor as they were for much of the game.

När jag jämförde inställning mot Wales med andra motståndare var skillnaden mycket klar. Trots att Wales förlorade mot England två gånger var skrivandet om landet mycket positivt. T.ex. Montenegro som hade bättre framgång mot England (två oavgjorda resultat) fick inte på långa vägar så mycket beröm än Wales. Det fanns även separata spelarbetyg för walesiska spelare, och till största delen var feedbacken sporrande:

TT: Aaron Ramsey: Grew in prominence and dictated the tempo after the interval to deliver his best display for his country against a superior side. Crowded out when the goal opened up.

DT: Wales are improving fast under Gary Speed. This side, in fact, was unrecognisable from the nervous outfit that caved in against England at the Millennium Stadium.

Normalt fanns det kommentarer bara från engelska tränare och spelare i artiklarna men beroende av det nära förhållandet mellan Wales och England fick den walesiska förbundskaptenen Gary Speed också en chans att kommentera matchen:

DT: Wales manager Gary Speed claimed his side were unfortunate not to get a positive result, saying: "We were unlucky with Robert Earnshaw's chance, and Gareth Bale was half a yard onside when he went through. So things didn't go for us."

4.2.9 Annat

Nedan analyseras kommentarerna om *annat* i det undersökta materialet med hjälp av två underkategorier: *fotbollsrelaterad* och *icke-fotbollsrelaterad*.

4.2.9.1 Fotbollsrelaterat

Fotbollsrelaterat: Meningar som berättar något allmänt om fotboll eller meningar som syftar på en annan spelare eller på ett annat lag.

Tabell 37. Annat: fotbollsrelaterat

SvD	DN	TT	DT
14 (1,2 %)	20 (3,0 %)	13 (0,9 %)	65 (2,8 %)
Sverige: 34 (1,9 %)		England: (2,0 %)	

Det är naturligt att journalisten inte bara skriver om lagen på planen i matchrapporten. Oftast talas det också om fotboll generellt eller jämföras spelet med andra lag. Det finns ingen klar definition om meningar i denna kategori är bra eller dålig sportjournalistik. Det beror på hur man använder de här meningarna. Andelarna i den här kategorin var dessutom nästan identiska i Sverige (1,9 %) och i England (2,0 %) så jag granskade meningarna närmare för att ta reda på skillnader mellan länderna.

När man säger något allmänt om fotboll finns det en fara att man skriver självklarheter, plattityder och klichéer. I de svenska tidningarna fanns det mer av den förstnämnda typen:

SvD: Det är alltid de tre poängen som är det viktigaste.

I England tyckte man använda mer klichéer. Sådana här meningar användes ofta som artighet mot motståndaren:

TT: There are no easy games in international football.

Dock fanns det också mer informativa meningar i denna kategori. När journalisterna analyserade matcherna jämförde de ofta spelet med andra topplag, speciellt i de engelska tidningarna. Både *TT* och *DT* var hänfödda med FC Barcelonas sätt att spela:

TT: In the Champions League final, Barcelona took football to heaven.

DT: Seven days had passed since Barcelona bedazzled on this stage with as stirring an exhibition of pace, movement and guile as had ever graced a Champions League final.

I denna kategori fanns det också tecken på mycket analytisk fotbollsjournalistik. När de engelska journalisterna analyserade Englands prestation och funderade på ändring av taktiken kunde de förklara hur denna ändring normalt påverkar lagets spel:

DT: So switching to a more fluid system often results in disorganisation, unless a specialised and tactically savvy holding midfielder is around.

De svenska journalisterna kunde inte svara med samma mynt. Det kändes som att deras kunskap om fotboll inte var på samma nivå som engelska kollegor. När de inte kunde analysera taktiken var de tvungna att skriva om andra, lättare ämnen, t.ex. festandet:

DN: Svenska spelare och svenska fans skrek på Råsunda, på sportbarer, på ålderdomshem. I villor och radhus och höghus kom skrik från alla som bara ville njuta, inte försöka förstå vad som hänt, hur det hänt.

4.2.9.2 Icke-fotbollsrelaterat

Meningar som har inget att göra med fotboll, t.ex. meningar om spelarnas privatliv.

Tabell 38. Annat: icke-fotbollsrelaterat

SvD	DN	TT	DT
6 (0,5 %)	18 (2,7 %)	23 (1,5 %)	20 (0,9 %)
Sverige: 24 (1,3 %)		England: 43 (1,1 %)	

Det fanns inte dramatiskt många icke-fotbollsrelaterade meningar i någon tidning: i Sverige var andelen 1,3 % och i England 1,1 %. Dock skilde sig meningarna mellan länderna ganska mycket. I de svenska tidningarna var meningar i denna kategori oftast antingen beskrivning om spelarnas fritid eller berättelser om fans:

SvD: Om helgen ägnades åt att slicka såren – Zlatan bjöd lagkamraterna på grillat vildsvin, som han skjutit själv, i sin Malmövilla i lördags kväll

DN: Maria och Helena kommer en knapp timme innan matchen drar i gång, båda är snyggt klädda i blågula tröjor. Maria beställer cider, Helena tar en öl.

Däremot gällde de flesta meningar idrottarnas privatliv och skandaler i England:

TT: Ashley Cole: Jeered by the Cheryl Cole fan club a few hours after their quickie divorce.

DT: The build-up to Tuesday's game was completely over-shadowed by allegations that Rooney had a relationship with a prostitute while his wife Coleen was pregnant.

5 DISKUSSION

I detta kapitel diskuterar jag de viktigaste resultaten i analysdelen och försöker hitta ett svar på mina forskningsfrågor (se kapitel 3). I det följande ska jag presentera de viktigaste kvantitativa och kvalitativa skillnaderna mellan svensk och engelsk fotbollsjournalistik.

5.1 Intervjuer

En av de största skillnaderna mellan länderna var i intervjuer: engelska tidningar använde mycket mer kommentarer av förbundskaptenen än svenska. I England var Fabio Capello i en dominant position när det gällde intervjuer. När jag har följt engelska medier har jag lagt märke till att det alltid är huvudtränaren som är i fokus i debatten, och således var resultatet ingen överraskning. Om Capello har huvudansvar för resultat är det naturligt att han också intervjuas mycket. I alla fall var jag besviken över att de assisterande tränarna inte nämndes alls. Det tycks vara så att i England är man intresserad bara om personer som har makt och inflytande. Den potentiella sakkunskapen annanstans tycks spela ingen roll när de stora namnen kommer fram. Som sagt är det vanligt i dagens sportjournalistik (se avsnitt 2.3.5) men inte nödvändigtvis bra i granskning av kompetens.

Däremot var delning av kommentarer mer jämn i Sverige: det fanns några kommentarer också från assisterande förbundskapten Marcus Allbäck. Han är spelaransvarig i landslaget vilket gör att han oftast har mer detaljerad information om spelarnas prestation i träningarna och i klubblaget än huvudtränaren Erik Hamrén. Därför var det stimulerande att läsa också Allbäcks kommentarer. Dock måste jag säga att när man jämför kommentarer av förbundskaptenerna var England en klar vinnare. Trots att det alltid är journalisten som ställer frågorna kan man naturligtvis inte lovorda bara journalisterna när det är fråga om intervjuer. Englands förste tränare Capello var nästan utan undantag mer analyserande i sina kommentarer än sin svensk kollega Hamrén. Jag måste dock säga att i båda länder var delning av tränarens kommentarer positiv: det fanns mycket mer matchanalys än beskrivning

av känslor. Jag förstår att läsarna vill veta vad tränaren tänkte om matchen men om sådana här meningar används för mycket är det inte så bra sportjournalistik.

När man iakttar intervjuer av spelare var resultaten en liten besvikelse för mig: största delen av kommentarer var beskrivning av känslor i stället för matchanalys i båda länder. Sådana här kommentarer har mycket sällan informationsvärde, och faktumet att stjärnspelarna Zlatan Ibrahimovic och Wayne Rooney var de som intervjuades hela tiden kändes tröttsamt. Jag gillar inte sådan här sportjournalistik men man kan säga att tidningarna bara erbjuder läsarna vad de vill (se Pänkäläinen 1998b: 172). När det gällde spelarnas matchanalys var Zlatan igen den som kommenterade mest i svenska tidningar men i England delades kommentarerna mer jämnt. Engelska journalister använde också kommentarer av lagkaptenen Steven Gerrard och några andra erfarna spelare. Jag anser att det var ett klokt beslut: deras matchanalys var oftast mycket bra därför att de inte bara pratade om enskilda händelser på planen utan de tog också ställning till taktiken. En liten ursäkt för Sverige är att Zlatan är också lagkapten, men jag anser att om man använder lagkaptenens kommentarer om spelet borde de vara mer analytiska. Nu var Zlatans kommentarer oftast menlöst snack som berättade inget nytt till läsaren.

5.2 Matchreportage

Att beskriva prestationer är det traditionella sättet att skriva om sport (Pänkäläinen 1998a: 32-33). Det är inte det mest krävande jobbet för sportjournalister men det är ändå en viktig del av rapporten. Det finns alltid människor som inte har sett matchen och de vill naturligtvis veta vad som har hänt på planen. Därför ska matchreportage aldrig försvinna i fotbollsartiklarna trots att det kan kännas som repetition för många. (Rowe 1999: 106) När jag granskade matchrapporter i svenska och engelska tidningar fann jag att reportagen skiljer sig ganska mycket mellan länderna. Antalet reportage var ungefär samma men beskrivning av prestationer var mycket mer detaljerad i de engelska tidningarna. När de svenska journalisterna skrev bara vad som hände i målsituationen berättade de engelska journalisterna mycket noggrant också vad som ledde till den vilket är väsentligt or intressant för dem som inte har sett matchen.

Matcherna innehåller oftast mer eller mindre dramatik och det också syns i sportspråket (Virtapohja 1998: 65). Allan (1999:72) konstaterar att läsarnas intresse mot konflikter ofta ökas med extra dramatisering från journalisten. Jag anser att dramat som händer på planen räcker till: man behöver ingen extra dramatisering eller underhållning från journalisten. Därför blev jag glad över att det inte fanns så mycket detta drag typiskt för kvällstidningar i min undersökning. Det genast ökade alla tidningarnas kompetens i mina ögon. Dock fanns det litet underhållande reportage både i de svenska och i de engelska tidningarna men den lilla kvantiteten störde mig inte. Jag märkte att underhållning användes i svenska och engelska fotbollsartiklar på ett annorlunda sätt. I Sverige försökade journalisten ibland höja stämningen genom att beskriva atmosfär på gatan och på stadion medan i England syntes det mer i sportspråket som var mer färgstarkt.

5.3 Matchanalys

Matchanalys var en av de viktigaste kategorierna vad gäller kompetensen hos sportjournalistiken. Orsaken till detta är att i matchanalys är det journalisten själv som analyserar matchen. Rowe (1999: 107) konstaterar att fans är krävande numera och de vill veta om de avgörande händelserna i matchen. Då räcker det inte längre att journalisten skriver vad han har sett på planen eller vad de andra säger till honom. Där mäts faktiskt sportjournalistens förståelse om fotboll. Med hjälp av innehållsanalys fann jag att de svenska tidningarna hade litet mer matchanalys än engelska men kvalitet av analysen var mycket högre i England. Svensk matchanalys var ytligare över hela linjen. Journalisterna koncentrerade sig mest i spelarbedömning men berättade inte i hurdana situationer spelaren klarade sig bra på planen. Dock var största delen av matchanalys spelarbedömning också i engelska tidningar men inte på långa vägar så stor än i de svenska. Dessutom var bedömningen mer detaljerad: engelska journalister analyserade noggrant hur spelarnas stabilitet syntes på planen.

Det andra delområdet i matchanalysen var taktiska aspekter som är kanske det mest krävande av allt. Om journalisten vill skriva om taktiken måste han veta väldigt mycket om fotboll.

Som väntat, fanns det mer analys om taktiken i de engelska tidningarna (33,5 %) än i de svenska (12,8 %) men den enorma skillnaden var litet överraskande. Kvalitet av meningar i *SvD* var dock inte dålig: journalisten använde ofta orsakssamband i analysen och berättade varför det skedde något på planen. Svenska journalister skrev om intressanta och viktiga ärenden men en djupare analys saknades igen. T.ex. när journalisten skrev att Sverige briljerade som Barcelona skulle det ha varit intressant att läsa vad han betyder med det. Dock vet många läsare att Barcelonas sätt att spela betyder oftast bollkontroll och kortpassningsspel men jag anser att det skulle vara viktigt att förklara bättre. Däremot var taktisk analys oftast bara kommentarer om spelarval i *DN*. Nästan inga taktiska nyanser inom spelet granskades vilket var en stor besvikelse för mig. Jag skulle ha ens önskat för motiveringar till journalisternas åsikter men oftast saknades också dem.

När man jämför matchanalys mellan de två länderna måste jag säga att engelska fotbollsjournalister tog en överväldigande seger. Det kändes omedelbart som att de engelska journalisterna är fotbollsexperter och vet vad han pratar om när de började analysera Englands taktik. Självförtroendet och bestämdheten var övertygande över hela linjen när de värderade olika taktiker: t.ex. när England spelade 4-4-2 och 4-2-3-1. Sådana här formationer är inte så komplicerade på pränt men när spelarna är i rörelse är det inte längre så lätt att märka skillnader mellan olika taktiker. Vad jag också tyckte mycket om var avskiljandet av spelet med och utan boll i analysen. I en ideal värld skulle det vara en självklarhet men tyvärr är sportjournalisternas yrkeskunnighet mycket sällan på samma nivå som de engelska fotbollsjournalisterna.

5.4 Kritik

En av de största överraskningar var att svenska tidningar hade mer kritik än engelska. Sverige och England hade ungefär lika mycket kritik mot tränaren, domaren och medier men svenska journalister kritiserade spelarna och laget mer. Resultatet var överraskande eftersom man alltid hör talas om ”den kritiska engelska pressen”. Jag anser att kritiskhet är en bra egenskap i sportjournalistik men man kan inte säga att den svenska pressen är mer kritisk än den engelska bara eftersom det fanns mer kritiska meningar procentuellt. Kvaliteten av kritik

är också en viktig faktor, och genom närmare granskning fann jag att det fanns skillnader i användning av kritik mellan Sverige och England. I båda länderna var kritik mot spelare oftast direkt och osminkad men i svenska tidningar var kritiken oftast riktad mot spelarnas attityd och lättja medan i engelska tidningar fanns mer kritik om taktiska ärenden.

Ett intressant drag i de engelska tidningarna också var det humoristiska sättet att kritisera när spelarens prestation var ovanligt dålig. Normalt är jag emot underhållning i högklassig sportjournalistik men jag anser att en liten portion humor inte störde här. Tvärtom var det ett effektivt hjälpmedel att demonstrera spelarens svaghet i matchen. Dock måste man vara försiktig med användning av humor. Jag anser att i några fall gick engelska journalister för långt med hånet. T.ex. skämtandet om att spelarnas fruar skulle klara sig bättre på planen än sina män passar bättre i underhållande kvällstidningar, inte i dagstidningar av god kvalitet.

Det kan ofta vara så att journalisten inte vågar kritisera folkhjälten men i min undersökning kunde jag inte se ett tecken på det. Det var bra att Sveriges stjärnspelare Zlatan Ibrahimovic kritiserades på samma sätt som alla andra. Dessutom i engelska tidningar var Wayne Rooney den som mötte den hårdaste kritiken av alla när han fick rött kort mot Montenegro. Pänkäläinen (1998b: 172) har konstaterat att stjärnspelare står ovanför all kritik men mina forskningsresultat visar att sportjournalistik har definitivt gått vidare på detta delområde, både i Sverige och i England.

Det är alltid bra om journalisten skriver vad som var fel i lagets prestation (se Sihvonen 2012b). Om journalisten ger sina egna förbättringsförslag om hur man borde spela är det ännu bättre. I de svenska tidningarna fanns det några råd för spelarna vilket var mycket positivt. I engelska tidningar fanns det ännu mer, och inte bara för individer utan till hela laget och tränaren. Att säga hur landslaget borde spela kräver mycket mod och kunskap från journalisten. Ingetdera landet skrädde orden när det fanns något fel i spelet, och i svenska tidningar kunde man hitta kritik även i 5-0 segern mot Finland. Jag tyckte mycket om det eftersom jag anser att man inte borde titta på resultatet för mycket. Pänkäläinen (1998b: 169) poängterar att oftast kan man hitta kritik i sportartiklarna bara i samband med förluster. En liten mängd av kritik i överväldigande segrarna är helt godtagbar och även önskvärd om den

är motiverad. Däremot var draget som jag inte tyckte om i de engelska tidningarna underskattning av motståndaren. Om England tappade poäng mot ett land som var svagare på förhand var orsaken till detta alltid indolensen hos det engelska laget. Jag anser att journalisterna borde värdera motståndaren mer i stället för att kalla oavgjort resultat mot Montenegro deprimerande och snöplig.

I kritik mot tränaren fanns det stora skillnader i tidningarnas kompetens mellan Sverige och England. Om man kritiserar förbundskaptenen kunde man anta att taktiska ärenden granskas men i svenska tidningar kritiserades endast spelarval. Den största besvikelsen var att det fanns bara två meningar i *SvD* där journalisten sade vad som Hamrén gjorde fel. Det är alldeles för litet för en dagstidning av god kvalitet. Brist på kritik mot taktiken i svensk fotbollsjournalistik är intressant. Jag började tänka om svenska fotbollsjournalister vet tillräckligt om grenen. Eller kanske de är rädda för att kritisera taktiken och tänker att tränaren vet bäst. När man jämför situationen till engelska tidningar är skillnaden betydande. Engelska journalister tog ofta ställning till Englands speltaktik vilket är mycket mer krävande än t.ex. kritik mot spelarval.

I kritik mot domaren var England dominant i jämförelsen med Sverige. Om kritiken mot domaren är ett bra eller dåligt drag i fotbollsjournalistik beror på hur kritiken fördelas. Om journalisten kritiserar domarens beslut som gör nytta opartiskt till båda lag syns det som kritiken är grundad. Däremot om journalisten kritiserar bara beslut som var emot hemlandet är det ett tecken på partiskhet. Tyvärr var situationen senare i England: kritiken mot domaren var mycket ensidig och hård. Jag var besviken hur blinda och partiska engelska journalister blev i denna kategori. Det är mycket osannolikt att domaren inte någonsin gjorde beslut som nyttades England. Jag förstår inte varför journalisten inte kan berätta om dem.

Jag anser att sportjournalisterna i båda länder kunde kritisera sina kollegor mer. Laine (2003: 58) konstaterar att journalisterna står för nära idrottare i Sverige men jag anser att kanske står sportjournalisterna också för nära varandra. Om sportjournalisterna är kompisar kan det vara svårare att kritisera varandra offentligt. Som Beck och Bosshart (1998: 4) konstaterar, saknar sportjournalisterna ofta en professionell distans till jobbet. Lyckligtvis fanns det emellertid

litet kritik mot kollegor både i Sverige och i England. En sådan här kritik kan ofta stimulera diskussion vilken är alltid välkommen till sportjournalistik. Möjligheten att det kan födas het diskussion är det inte farligt. I en civiliserad debatt är det ärenden som tvistar, inte människor (Sihvonen 2012a). I svenska tidningar kritiserades ofta nostalgiker, och jag anser att en sådan här attityd är bra eftersom man måste titta på framtiden. Oftast när man tänker efter det förgångna brukar man glömma det negativa.

Däremot fanns det kritik mot andra kritiker i de engelska tidningarna. Andra journalister kritiserades t.ex. om att vara för svartvita när de kritiserar Capello. Om förbundskaptenen kritiseras i tidningarna är det bra att någon också försvarar honom när det är motiverad. Jag anser att det var också bra att journalisterna i *TT* och *DT* fäste avseende vid taktiken på detta delområde. Också erfarna spelare försvarades i engelska tidningar, och det är helt godtagbar men jag skulle ha önskat mer motivering för försvaret. Nu kände det litet såsom man får inte kritisera de erfarna spelarna eftersom de har haft så lång och framgångsrik landslagskarriär. Jag anser att om spelaren har spelat en dålig match måste man kritisera honom, oberoende av hans tidigare karriär.

Ett drag som alltid har stött mig mest i engelsk fotbollsjournalistik är överdriven hoppfullhet med hänsyn till kvaliteten av spelarmaterialet. Jag har märkt att engelska fotbollsjournalister ofta saknar proportionssinne: att vinna VM är inte realistisk för England numera. Därför var jag mycket glad över att detta faktum erkändes också i de engelska tidningarna och de överoptimistiska kollegorna kritiserades av sakkunniga och objektiva journalister.

5.5 Rapportering om motståndaren

Det finns alltid två lag i en fotbollmatch. Trots det brukade matchanalyserna bestå nästan fullständigt av hemlandets prestation i båda länder. Förstås är det naturligt att majoriteten av artikeln handlar om hemlandet eftersom det är vad som läsarna är intresserad av (Virtapohja 1998: 27). Dock känns det litet konstigt om motståndarens spel inte granskas alls. Det kan inte vara så att motståndarens mål alltid beror på misstag som spelarna från journalistens hemland har gjort. Jag skulle önska litet mer uppskattning av motståndaren. Är det verkligen

till skada om journalisten prisar fienden? En stor del av meningar där journalisten analyserade motståndaren spel hade en kritiserande nyans. Speciellt i svenska tidningar var nedvärderingen ofta mycket hård, och ibland var det mer som hån än kritik. Jag anser att man borde lämna skrattandet åt motståndaren till kvällstidningar.

Å andra sidan hade svenska tidningar också mer prisande av motståndaren. En svensk journalist även kallade Hollands Wesley Sneijder "världens bästa fotbollsspelare" många gånger. Dock är han en briljant spelare men att förkunna honom som världens bästa förbi t.ex. Lionel Messi och Cristiano Ronaldo måste kännas lite konstigt för många läsare. Troligen var ett sådant där nämnande bara ett sätt att stimulera diskussion vilket är alltid bra i sportjournalistik. Dock är frågan om världens bäste fotbollsspelare ganska sekundär men generellt är en liten provokation alltid bra och effektiv.

Wales tillhör Storbritannien och därför var det mycket intressant att granska hur behandlingen av Wales skilde sig från andra motståndare i de engelska tidningarna. Om journalisterna bara skrev mer om Wales prestation vore det förståelig och spelade det ingen roll men nu syntes journalisternas partiskhet tydligt. Det fanns även separata spelarbetyg för walesiska spelare, och till största delen var feedbacken sporrande. Skillnaden var betydande i jämförelsen till andra motståndare.

5.6 Icke-matchrelaterade meningar

De engelska tidningarna skrev mer om historien. Orsaken till detta var Englands misslyckande i fotbolls-VM 2010 i Sydafrika vilket engelska journalisterna kontinuerligt refererade på. Naturligtvis är det bra om journalisten jämför landslagets nuvarande situation med historien, men i engelska tidningar kändes det omåttligt. Det var tröttsamt att läsa ordet *Sydafrika* gång efter annan när det finns också nyare matcher som man kan ta i jämförelsen. Däremot tittade svenska journalister mer på framtiden. Denna skillnad hade också en bra förklaring: Sveriges kvalificering var inte så klar vilket ökade antalet spekulation i svenska tidningar.

Det är allmänt att journalisten skriver också något allmänt om fotboll i matchrapporter men då finns det en fara att man uttalar självklarheter, plattityder och klichéer. Som väntat, både länder använde sådana här meningar. T.ex. meningen *Det finns inga lätta matcher i internationell fotboll* används för mycket och den är inte ens sant. Meningen används ofta som artighet mot motståndaren, men jag anser att uttrycket är mycket banal. Man kan höra det varje gång när vilken som helst landslag spelar mot en lilleputtstat. Om det inte finns lätta matcher i internationell fotboll, varför har San Marino aldrig vunnit en kvalmatch?

Andelen meningar som inte behandlade matchen i fråga var ganska liten men engelska journalister drog nytta av dem bättre. När journalisterna analyserade matcherna jämförde de ofta spelet med andra topplag. Både *TT* och *DT* var hänfödda med FC Barcelonas sätt att spela och använde det som ett exempel om bra fotboll. Jag anser att sådana här jämförelser används inte bara eftersom det är lätt att demonstrera ideal fotboll genom exempel utan jag tycker att det är också fråga om publikens vilja att läsa om elitpersoner, som Allan (1999: 73) förklarade. FC Barcelona är ett av världens mest populära klubbtag och dess speltaktik är familjär för de flesta. Dessutom är det mer tryggt att prisa FC Barcelona än ett engelskt klubbtag eftersom då finns en fara att fansen brusar upp.

Det är naturligt att matchrapporten också har meningar som är icke-fotbollrelaterade. Denna underkategori var den enda kategorin i undersökningen som är entydigt dålig sportjournalistik. Meningarna i denna kategori har inget att göra med fotboll, och därför ju mindre meningar det finns desto bättre. Lyckligtvis var andelen relativt liten i båda länder men jag anser att även en mening är för mycket, speciellt när jag granskade meningarna litet närmare. I svenska tidningar skrev journalisten om spelarnas fritid eller konstiga berättelser om fans men engelska journalister tog ännu mer underhållslig handlag genom att skriva om skandaler i spelarnas privatliv. Sådant här skrivandet tillhör kvällstidningar, inte högklassiga dagstidningar.

Sammanfattningsvis kan man säga att innehållet i fotbollsartiklarna skilde sig inte mycket mellan länderna: strukturen i artiklarna var huvudsakligen liknande i Sverige och i England. Det fanns större skillnader bara i några kategorier (t.ex. intervjuer och kritik). Däremot när

man granskar kvaliteten av skrivandet var den engelska fotbollsjournalistiken mer kompetent än den svenska. Den största orsaken till detta var det analytiska skrivsättet hos de engelska journalisterna.

6 AVSLUTNING

Syftet med denna avhandling var att undersöka hur innehållet i fotbollsartiklarna skiljer sig från varandra i Sverige och England, och vidare ta reda på vilken fotbollsjournalistik är mer kompetent. I studiet koncentrerade mig på artiklar om svenska fotbollslandslaget i två svenska dagstidningar (*Svenska Dagbladet* och *Dagens Nyheter*) och engelska fotbollslandslaget i två engelska dagstidningar (*The Times* och *The Daily Telegraph*). För att underlätta jämförelsen använde jag Tuomi & Sarajärvis (2009) modell av innehållsanalys som forskningsmetod. Jag delade materialet i nio huvudkategorier och vidare i 1-5 underkategorier. Efter det räknade jag ihop antalet meningar i varje kategori och jämförde andelarna mellan Sverige och England. Dock var huvudvikten inte i procenttal utan i kvaliteten av meningarna som jag granskade närmare i alla kategorier.

Jag fann att innehållet i fotbollsartiklar i svenska och engelska dagstidningar inte skilde sig dramatiskt från varandra. Jag var överraskad hur små skillnaderna var mellan andelarna. Oftast var de inom en procentenhet och då kan man inte dra några större slutsatser om det. Dock fanns det också kategorier där skillnaden var nämnvärd. T.ex. de svenska tidningarna hade mer matchanalys och kritik medan de engelska tidningarna använde mer intervjuer. Vidare fanns det många anmärkningsvärda skillnader i kvaliteten av meningarna.

Om man tänker på vilken fotbollsjournalistik var mer kompetent är England en klar vinnare. Engelska journalister var modigare, mer detaljerade och mer sakkunniga i matchreportage och analys än sina svenska kollegor. När de svenska fotbollsjournalisterna koncentrerade sig på att kommentera enskilda händelser på planen eller tränarens spelarval tog de engelska journalisterna regelbundet ställning till lagets taktik och sätt att spela. Engelska fotbollsartiklar andades sakkunnighet när journalisten analyserade hur små ärenden påverkar spelen av hela laget och hur formationen måste ändras på planen beroende av situationen.

Dock ansåg jag att den svenska fotbollsjournalistiken också slog den engelska i några delområden. T.ex. användning av experternas intervjuer var mer mångsidig i Sverige. När

Fabio Capello var i en dominant position i intervjuer i England tog svenska tidningar en breddare synvinkel genom att lyssna också på assisterande tränaren. Svenska journalister tittade också mer på framtiden i sitt skrivande medan de engelska journalisterna skrev om misslyckandet i det förgångna VM till leda. De svenska tidningarna var också mer sakliga med kritik och användning av humor: i några fall gick engelska journalister för långt när de imiterade underhållande kvällstidningar. Jag också gillade faktumet att svenska journalister inte anklagade domarna till skillnad från England. Pänkäläinen (1998b: 170) hävdar att kritik mot domaren och talet om otur är ett tecken på opartiskhet.

När man iakttar likheter mellan länderna i min undersökning kunde jag lifta fram att fotbollsjournalistiken är mycket koncentrerad i hemlandets spel både i Sverige och i England. Motståndarens spel granskades väldigt litet oberoende av resultat eller händelser på planen. Stjärnkulten syntes också mycket i båda länder: Zlatan Ibrahimovic och Wayne Rooney var i en dominant roll i nästan alla delområde: i matchreportage, karriär, intervjuer, matchanalys – och också kritik vilket var en positiv överraskning för mig.

Jag anser att denna undersökning gav intressant ny information om dagens fotbollsjournalistik. Sportvärlden förändras hela tiden, och följaktligen förändras också sportjournalistiken. Därför är det viktigt att forska i ämnet regelbundet – 20 år gamla resultat nödvändigtvis inte längre stämmer. Jag fann t.ex. att stjärnstatus inte längre skyddar idrottarna från kritik utan de nedskälls åtminstone lika mycket och lika hårt som alla andra.

Om man tänker på hur jag kunde göra undersökningen bättre och mer pålitlig vore det önskvärt att undersöka flera tidningar från båda länder. I min undersökning var resultaten oftast liknande inom länderna men i några fall fanns det överraskande stora skillnader – speciellt i Sverige. Därför skulle ett större sampel göra undersökningen mer pålitlig. Vidare, i iakttagelsen av fotbollsjournalistens kompetens, måste man komma ihåg att en stor del av uppfattningarna i denna avhandling är subjektiva. Som Pänkäläinen uttalade (1998a: 8) är definiering av kompetent sportjournalistik svårt. Var och en har sin egen uppfattning, och jag gjorde mitt bästa för att motivera min egen ståndpunkt.

I framtida forskning skulle det vara intressant att undersöka fotbollsjournalistik också i andra länder. Det skulle vara fascinerande att ta reda på om de andra stora fotbollsnationerna (t.ex. Tyskland, Spanien, Italien) kan motsvara sakkunskapen hos de engelska fotbollsjournalisterna. Det skulle också vara av intresse att jämföra fotbollsjournalistiken mellan Sverige och Finland. Laine (2011) fann att Sverige slår Finland i kvällstidningarnas sportjournalistik men möjligtvis är situationen annorlunda i dagstidningar.

LITTERATUR

Primärlitteratur:

Dagens Nyheter

Svenska Dagbladet

The Daily Telegraph

The Times

Sekundärlitteratur:

Allan, S. 1999. *News culture*. Maidenhead : Open University Press.

Andersson, T. & Radmann, A. 1998. Football fans in Scandinavia 1900-97. I: Brown, A.: *Fanatics: power, identity and fandom in football*. Routledge: London. 141-157.

Andersson, T. & Radmann, A. 1999. Everything in moderation – The Swedish model. I: Armstrong, G. & Giulianotti, R.: *Football cultures and identities*. MacMillan Press Ltd, London. 67-76.

Anttila, A. & Frost, A. 2007. "*Naiset toteuttivat unelmansa*": tutkimus naisjalkapallon uutisoinnista Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa kesän 2005 EM-turnauksen yhteydessä. Opublicerad pro gradu -avhandling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2007341>

Bairner, A. 1994. Sweden and the World Cup – Soccer and Swedishness. I: Sudgden, J. & Tomlinson, A.: *Hosts and champions – Soccer cultures, national identities and the USA World Cup*. Arena, UK.

- Beck, D. & Bosshart, L. 2003. Sports and media. *Communication Research Trends*. 22 (4), 3-43.
- Boyle, R. & Haynes, R. 2000. *Power play. Sport, the media and popular culture*. Harlow: Longman.
- Boyle, R. 2006a. *Sports journalism: context and issues*. London; Thousand Oaks, Calif.
- Boyle, R. 2006b. Running away from the circus. *British Journalism Review* 17 (3), 12-17.
- Brookes, R. 2002. *Representing sport*. London: Arnold.
- Dahlén, P. 1999. *Från Vasaloppet till Sportextra. Radiosportens etablering och förgrening 1925-1995*. Stockholm: Stiftelsen Etermedierna i Sverige.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- FIFA 2011 = FIFA ranking. <http://www.fifa.com/worldranking/rankingtable/index.html>
(Hämtad 28.2.2013)
- Gane, N. & Beer, D. 2010. *New media: The key concepts*. Oxford: Berg.
- Harvey, A. 2004. *The beginnings of a commercial sporting culture in Britain, 1793-1850*. Aldershot: Ashgate
- Hemánus, P. 1983. Urheilujournalismi ja huippu-urheilun järjestelmä: heijastussuhde vai symbioosi? I: Vuolle, P.: *Liikuntaviestintä*. Jyväskylä universitet.

- Hemánus, P. 1990. *Journalistiikan perusteet*. Johdatus tiedotusoppiin 2. Helsinki: Yliopistopaino.
- Horne, J., Tomlinson, A. & Whannel, G. 1999. *Understanding sport – An introduction to the sociological and cultural analysis of sport*. Routledge. London, UK.
- Hänninen, J. 2009. *Friidrott vid OS 2008 – Skillnaderna i sportjournalistik mellan Helsingin Sanomat och Svenska Dagbladet*. Opublicerad kandidatsavhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet.
- Jennings, A. 1996. *The new lords of the rings: Olympic corruption and how to buy gold medals*. Simon & Schuster: London.
- Koljonen, K. 2000. *Asiamiesten selostuksista ammattilaisten analyysiin*. Helsingin sanomien urheilujournalismi vuosina 1973-1998. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos.
- Kuusela, M. 1997. Petos kalkkiviivoilla. Mies se on hävinnytkin, vaikka niin saatana huono. *Journalisti* 4.9.
- Kähö, J. 2006. *Metaforer i svenska och finska innebandyartiklar på internet*. Opublicerad pro gradu -avhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2006609>
- Laine, A. 2003. *Aftonbladet vs. Ilta-Sanomat: ruotsalaisen ja suomalaisen iltapäivälehdien urheilujournalismia tarkasteleva diskurssianalyttinen tutkielma*. Opublicerad pro gradu -avhandling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.

- Laine, A. 2011. *Urheilujournalismin Suomi–Ruotsi-maaottelu: vertaileva tutkimus suomalaisten ja ruotsalaisten iltapäivälehtien Ateenan 2004 ja Torinon 2006 olympiaautilisoinnista*. Helsinki: Edita.
- Lefever, K. 2012. *New media and sport: International legal aspects*. T.M.C. Asser Press.
- Lever, J. 1983. *Soccer madness*. Chicago: University of Chicago Press.
- McChesney, R. 1989. *Media made sport: A history of sports coverage*. I: Wenner, L.A. (red.): *Media, sports, and society*. Newbury Park, London.
- Media UK 2011 = Media of the United Kingdom. <http://www.mediauk.com/article/32696/the-most-popular-newspapers-in-the-uk> (Hämtad 22.3.2012)
- Newman, J. 1989. *The Journalist in Plato's Cave*. Cranbury, NJ: Associated University Presses.
- Patton, M.Q. 1990. *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park: Sage Publication.
- Puranen, T. 2000. *Mä vaan kirjotan... Laadullinen tutkimus Aamulehden uutistoimittajien yleisösuhteesta*. I: Kunelius, R. & Ridell, S. (red.): *Kaksi katsetta journalismiin*. Tampere: Tampereen yliopisto, 1-81.
- Pänkäläinen, S. 1998a. *Suomalainen urheilujournalismi*. Helsinki: Liikuntatieteellinen seura.
- Pänkäläinen, S. 1998b. *Urheilujournalismiko kritiikitöntä? I Perko, T. & Salokangas, R.: Kymmenen kysymystä journalismista*. Jyväskylä: Atena, 161-182.

- Rantamäki, P.-J. 2009. *Sankariksi sanomalehdessä: diskurssianalyysi jalkapallon MM-kisojen 2006 urheilusankaruuksien rakentumisesta Helsingin Sanomissa ja Die Weltissä*. Opublicerad pro gradu -avhandling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-200912034491>
- Reinikainen, K. 1991. *Isänmaan sankarit – huippu-urheilijan vapaudet ja velvollisuudet*. Licensiaattityö. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden osasto.
- Rowe, D. 1999. *Sport, Culture and the Media*. Buckingham: Open University Press.
- Sihvonen, P. 2012a. *A2 Teema – Huippu-urheiluilta*.
<http://blog.paf.com/petterisihvonen/2012/10/10/a2-teema-huippu-urheiluilta/>
(Hämtad 13.11.2012)
- Sihvonen, P. 2012b. *Jääkiekossa peliväline on vallanväline, urheilujournalismissa sanat ja käsitteet*. <http://blog.paf.com/petterisihvonen/2012/10/12/jaakiekossa-pelivaline-on-vallanvaline-urheilujournalismissa-sanat-ja-kasitteet/> (Hämtad 13.11.2012)
- Siimes, O. 1964. *Sisällönanalyysi ja sen mahdollisuuksista urheilujournalismin tutkimuksissa*. Helsinki: Helsingin yliopiston voimistelulaitos.
- Sportjournalister – reportrar eller supportrar? 2002. *Journalisten* 99(1), 27-30.
- Svensk ordbok*. 1986. Stockholm.
- TS 2012 = Tidningsstatistik AB. <http://www.ts.se/TS/Mediefakta/topplistor.aspx?group=DAGSPR&type=UTGDAG> (Hämtad 22.3.2012)
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vestergård, A. 1992. *Hur få en mera kompetent sportjournalistik?* Helsingfors universitet.

Virtapohja, K. 1998. *Sankareiden salaisuudet*. Journalistinen draama suomalaista urheilusankaria synnyttämässä. Jyväskylä: Atena.

Wagg, S. 1984. *The football world: a contemporary social history*. Brighton: Harvester.